

ERDÉLYI

magyar nemzeti színházi

K S R B K Ö N Y V

1842-dik évre.

kiadták:

NAGY FERENCZ

BCU Cluj / Central University Library Cluj
a' kolozsvári nemzeti színház' sugója,

és

FARKAS LAJOS,

segédje.

(Szathmáry Cárolina k. a. arczképével.)

KOLOSZVÁRT

Nyomatott az ev. ref. főiskola' betűivel

1841.

Erdély hon
Nagy Lelkű Fiainak
és
Lelkes Leányainak

BCU Cluj / Central University Library Cluj
mély _ tisztelettel

ERDÉLYI MÚZEUM
KÖNYVTÁRA

114053

a' kiadók.

ERDÉLYI

Magyar nemzeti színházi

Z S E B K Ö N Y V

1842-dik évre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Előszó.

Korunk szelleme, mely világánál sajtóságos torzalakban tünteti-ki a' tespedés kényelmes bajnokait, de egyszersmind vezér fényével lebeg a' haladás buzgó keblü baráti előtt, e' Zsebkönyv csekély körű kiadójit sem hagyá érdeketlenül, és miután régi szokás szerint ugyan, új évre színházi Zsebkönyvecskénkel kedveskednénk, a' színészet pártoló t. cz. erdélyi közönségnek, feladásul tűzénkki magunknak, a' régi, könyörület esengő alakú Zsebkönyv helyett, milyenel előzőink az ajtók előtt ácsorogtak, az 1842-ik évre, oly Zsebkönyvecskével kedveskedni, melyet azon édes önérzettel nyujthassunk e' lelkes hon tisztelt fiainak és leányinak, hogy Zsebkönyvünk mind belbecsére, mind külsejére nézve olvasó-asztalaiknak sem leend.

szégyenére, 's e' czél elérésére, semmit sem m'ulasztánk-el, mi csekély helyzetünk-nél fogva, hatalmunkban állott; de szóljon a' tartalom, melyre nézve a' kiadók legbuzgóbb óhajása: vajha a' t. cz. olvasók oly édes megnyugvással teenné-le kezéből annak elolvasása után a könyvet, mint a milyen őszinte indulattal mint hártalan tiszteletök zálogát nyujtják azt új évi ajándékul a kiadók, kik reménylik; hogy haladási buzgalmukat, mely minden bizonnyal nagyobb a tehetség-nél a t. cz. közönség méltánylata oly karba helyezend: hogy jövőre, a' kor kívánatinak, még inkább megfelelő nemzeti (adja Isten! már akkor az ország pártolása alatt álló) színházi Zsebkönyvecskével kedveskedhessünk

a' kiadók

**Az Erdélyi nemzeti színház
összes személyzetének teljes
névjegyzéke.**

Igazgató.

Kilényi Dávid úr.

Rendezők.

A' Szinjátéokban és Parodiákban Kecskés Károly úr.

Az Operában. Bognár Ignác úr.

Karmester és kantanító.

Góts Engelbert úr.

Ügyelő.

Sárorsy Károly úr.

Játszó személyek a' szinjátéokban.

Férfiak

Balázsi Jó'sef úr.
* Chiabai Pál úr.
Farkas Lajos úr.
Füredi Mihály úr.
Harai Victor úr.
Hubenay János úr.
Kálmán György úr.

Károli Lajos úr.
Kecskés Károly úr.
Latabár Endre úr.
Laczkó László úr.
Magoss Jó'sef úr.
Palatkay Gábor úr.
Sárossy Károly úr.
Szabó Mózsés úr.

* Olvasd: Csabai.

Operában.

Benza Károly úr.	Laczkó László úr.
Bognár Ignác úr.	Latabár Endre úr.

Nőszemélyek

Szinjátékban.

Chiabainé asz.	Latabárné asz.
Déryné asz.	Miskolczy Julia k. a.
Györi Julia k. a.	Néb Mária k. a.
Kálmánné asz.	Szabó Krisztina k. a.
Kilényiné asz.	Török Katicza k. a.
Laczkóné asz.	Udyariné asz.

Operában.

Déryné asz.	Gótsné asz.
De Cau Mimi k. a.	Szathmári Carol k. a.

Kardalokok.

Balácsi József ur.	Ketskés Károly ur.
Farkas Lajos ur.	Laczkó László ur.
Füredi Mihály ur.	Palatkay Gábor ur.
Hubenay János ur.	Sárosy Károly ur.
Károli Lajos ur.	Szabó Mózsés ur.

Nő kardalokok

Berthényi Julia k. a.	Latabárné asz.
De Cau Mimi k. a.	Szabó Krisztina k. a.
Györi Julia k. a.	Török Katicza k. a.
Laczkóné asz.	

Sugó

Nagy Ferencz.

Zenészkar

A' Kolosvári ZeneConservatorium t. cz.tagja

Ruhatárnok

Ménesi György.

Pénz-szedő

Udvári István ur.

Jegy-ellenőr

Sárosy Károly ur.

Világosító

Laczkó László ur.

Szini Szolga

Szenkirályi Péter.

Páholy nyitó

Kalkemmark János

2 Jegyszedő

Szinmoster

Völgyi Jó'sef. 6 segédjei vannak.

Czédula hordó 2's szertárnokok.

Elszökött. Szödényi László sugó.

Jegyzéke

az 1840-dik December 13-ik napjától,

1841-dik év' dec. 15-ik napjáig előa-

dott játékoknak.

December. 1840.

13. Kegyenczek. Szin. j. 5. f.

15. Alpesi rózsa. Szin. j. 3. f.

17. Zrinyi Mikl. D. 5. f.
19. Ligeti kastély. V. j. 1. f.
20. Báthori Mária. Sz. j. 5. f.
26. Móér Károly. Sz. j. 5. f.

Januarius 1841.

1. XII-ik Károly. Sz. j. 5. f.
3. Cserni György. V. j. 3. f.
5. Templáriusok. Sz. j. 5. f.
7. Élet iskolája. Sz. j. 5. f. (Lendvay ur meg-
érkezte.)
9. Vén Diák. D. 2. f.
10. Vallomások. V. j. 3. f.
12. Babérfa és Koldusbot. Sz. j. 3 f.
15. Hinko. Szin. j. 3. f.
16. Korona és Vérpád. D. 5. f.
17. Ludas Matyi. E. b. 3. f.
19. Parlagi Jancsi. V. j. 4. f.
22. Örült nő gyermeke. D. 5. f.
24. Lepke. V. j. 4. f.
26. Ligneróles Luiza. D. 5. f.
29. Hamlet. Szin. j. 5. f.

Februarius.

5. Fiesco. Szin. j. 5. f.
7. Polka Táncz. V. j. 3. f.
9. Saluzoi Corona. D. j. 5. f.
12. Monaldeschi. Szin. j. 3. f.
19. Számüzött. D. 5. f.
25. Polgári és Regényes. V. j. 4. f.
26. Haybroni Katalin. R. j. 6. f.

Martius.

2. Quackkerek V. j. 1 f.
4. Kénytelen Király V. j. 2 f.
6. Éjféli Sz. 4. f.
7. Rózsa E. v. j. 3. f.
9. Dominic V. j. 3. f.
11. Keán Szin j. 5. f.
12. Ikrek V. j. 4. f.
13. Keresztes Vitézek Szin j. 5. f.
14. Csörgő Sapka B. 3. f.
16. Moor Károly Sz. j. 5. f.
18. Preciosa Melodrama 3. f.
20. Idegennő Szin j. 4. f.
21. Tolvaj kulcs Szin j. 3. f.
22. Természet és műveltség Vig j. 4. f.
24. Vén Diák D. 2 f. (Lendvay ur elmenetele)
25. Beniamin V. j. 5. f.
27. Olga Sz. j. 5. f.
28. Párisi naplopó V. j. 2. f.
30. Notredamei Toronyör B. d. 6. f.

Aprilis.

1. Rém Király Tün. V. j. 2. f.
3. Fogadás V. j. 3. f.
12. Lazarilla Szin j. 5. f.
13. Árva Gyilkos melodrama 3. f.
15. Ármány és Szeretlem Sz. j. 5. f.
17. Szevilla Csillaga Szin j. 5. f.
19. Napi parancs Szin j. 4. f.
22. Pócsi búcsú B. 3. f.
24. Encensdorfi posta B. V. 3 f.
25. Pajkos Jurista V. j. 5. f.

27. Borsszem Jankó B. 2. f.
29. 'Sobri. Szin j. 3 f.

Május.

2. Idegennő Szin j. 4. f. (Lendvayné assz-
érkezte)
- 3. Párisi naplopó V. j. 2. f.
4. Belizár Sz. j. 5. f.
5. Indusok. V. j. 3. f.
6. Lignéroles Luiza D. 5. f.
8. Móori Vásár. V. j. 3 f.
9. Griseldis D. 5. f.
10- Al Endre E. D. 5. f.
11. Fiakker mint Marquis B. 3. f.
12. Foszterek Szin j. 4 f. (Lendvayné assz. elm.)
13. Szerellem mindent tehet. V. j. 4. f.
15. Ivás iskolája B. 3. f.
18. Horatiusok Sz. j. 5. f.
20. Neszlei torony. Sz. j. 5. f.
22. Egyetlen leány V. j. 3 f.
- 23. Moori vásár V. j. 3. f.
25. Lear Király Sz. j. 5 f.
27. Két peleskei E. b. 3. f.

Junius.

1. Így áll a' világ. Egyveleg.
3. Egyenetlen házasság. D. 4 f.
5. Veszélyes báléj B. 2 f.
6. Tudor Mária Sz. j. 5 f.
8. Zöld leány R. j. 5 f.
10. Lumpaci B. 3 f.
12. Lázzadó Zsidók. D. 4 f.

- 13. Rém Király Tün. V. j. 2 f.
- 14. Szasszen Julius. Sz. j. 5 f.
- 15. Így áll a világ. Egyveleg.
- 19. Két álomjáró B. 3. f.
- 20. Vérkincs Sz. j. 3 f.
- 23. Halley Üstököse B. 3 f.
- 26. Dubary Grófnő Szin j. 5 f.
- 29. Tolvaj szarka, és Portichi néma egy része. 2 f.

Julius.

- 3. Egy óra. Melodrama 3 f.
- 5. Cordai Sarolta E. d. 3 f.
- 7. Richárd a' szent földön. Sz. j. 5 f.
- 10. Egy óra. Melodrama 3 f.
- 14. Bohó Misi V. j. 5 f.
- 17. Pohár víz. V. j. 4 f.
- 21. Viszonyok' hatalma. D. 5 f.
- 24. Genovéva Szin j. 5 f.

Augustus.

- 7. Falusi egyszerűség V. j. 4 f.
- 9. Egy óra. Melodrama 3 f.

OCTOBER' 18-ig a' Színház zárva.

October.

- 28. Romeo és Julia. O. 4 f.
- 30. Ős anya. Sz. j. 5 f. (Szakácsi ur érkezte)
- 31. Veszedelmes nagynéne. V. j. 4 f.

November.

- 1. Korona és Vérpád. D. 5 f.
- 2. Vallomások. V. j. 3 f.

4. Teréz. D. 5 f.
6. Angelo Sz. j. 4. f.
7. Pohár viz. V. j. 4 f. (Fáncsy ur, és Laborfalvy Róza k. a. érkeztek.)
9. Örült nő' gyermeke D. 5 f.
11. Vasárczos Szin j. 5 f.
13. Bűvös Vadász. O. 4 f.
14. Még van idő. D. 3 f.
15. Rózsa. V. j. 3 f.
16. Themistocles. D. 3 f.
17. Pohár viz. V. j. 4 f.
18. Falusi egyszerűség. V. j. 4 f.
20. Lázár a' pásztor. Sz. j. 5 f.
21. Polgári és regényes. V. j. 4 f.
22. Idegennő. Szin j. 4 f.
24. Troubadour. E. sz. j. 5 f.
25. Legjobb az egyenes út, és Miért? v. j. 2. f.
27. Gyárnok. D. 3 f.
28. Griseldis. D. 5 f.
29. Amerikai V. j. 4 f.
30. Norma. O. 2 f.

December.

1. Babérfa és koldusbot Szin j. 5 f.
2. Sevilla csillaga Szin j. 5 f.
4. Saint-Georges lovag. Szin j. 3 f.
(Fáncsy ur' és Lab. Róza k. a. elmentük)
5. Móóri Vásár. V. j. 3 f.
6. Notredamei torony ór. R. D. 6 f.
8. Tolvaj kulcs. D. 3 f. (Udvarhelyi ur fellépte)
9. } Banholzer mechanicusnak mutatványai
10. }

11. Zrínyi Miklós Sz. j. 5 f.
12. Zampa. O. 3 f.
14. Béla futása. E. o. 2 f.

**A' kolozsvári nemzeti színpadon fellé-
pett vendégek'**

NÉV-JEGYZÉKE.

Bartha János ur.	} a' Pesti nemzeti színházról.
Fáncsy Lajos ur.	
Laborfalvy R. k. a.	
Lendvayné assz.	
Pergő Celesztin ur.	
Szakácsy István ur.	
Udvarhelyi Miklós ur.	
	a' Pesti nemzeti színházról.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Acquired from the ...

Saint-Georges lovag.

vagy a:

Mulát.

**Színjáték 3 felvonásban. Melesville és
Roger de Beuvaoir után, francziából
fordította**

C s e p r e g i.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Először adatott Párisban, a Des Varietes Szin-
házban 1840 évi Febr. 15-kén. Pesten Ju-
lius 11-kén 1841.**

SZEMÉLYEK *

De Boulogne ur, fő ellenőr	-	Magoss ur.
Tourvel báró, fia	- - - -	Haray ur.
Saint-Georges lovag	- - - -	Fáncsy ur.
Lamorliere	} György' barátjai	Farkas ur.
Langeac		Hubenay ur.
Platon, György' inasa	- - - -	Füredi ur.
De Presle, fiatal Creol nő	-	Lab. Róza k.a.
Julien postamester és fogadós	-	Kecskés ur.
Fanchette, neje	- - - -	Györi Julia k.a.
Joseph, De Boulogne inasa	- -	Szabó ur.
Tiszt	- - - -	Károlyi ur.
Vadász	- - - -	Sárosy ur.
Lovász	- - - -	Balázsy ur.
Jegyző	- - - -	Latabár ur.
Egy dáma	- - - -	Szabó Krisztina k.a.

Lovagok, hölgyek, katonák, vadászok, cselédek. Történik 1778. Az 1-ső felvonás Raincyben. 2-ik és 3-ik Párisban.

*) E] kiosztással adatott a ko'ozsvári nemzeti színházban 1841-dik év Dec. 4-kén Fáncsy Lajos ur a pesti nemzeti színház tagja és rendezője jutalmául, mely alkalommal Laborfalvy Róza k. a. is, szinte a pesti nemzeti színház' tagja, a fenn-kijelelt szerepben mint vendég föllépett.

” ELSŐ FELVONÁS.

1 Szin-posta álmást képez Raincy kastély közelében. Jobbra fogadó függő csimerrel, melynek fekete festett fatáról felírás hiányzik. Hátrább a fogadó mellett nyitott kocsi-szin, melyből egy hintónak csupán hátsó része látható, a kocsi rudat és lovakat sóvénny és bokrok fedik, melyek egyszersmind a posta-ház udvarát választják-el az országúttól, balra kert, hátul a távolba látszik a Raincy kastély.

1-ő Jel. Julien. Fanchette. Vadászok. (a vadászok minnyájan issnak. Julien velek kocszant, Fanchette szolgál:)

Mind. Az újházások egészségére!

Első vadász. Szedte vette! a pecsételés új, de bezzeg ó a bor. (Julienhez) Mi baja Julien gazda, min töri fejét, talán fejébe szállott a hazasság?

Fanchette. Micsoda a lakodalom után két hétre? szeretném látni.

Julien. Nem. (fogadója csimerére mutat) Azon töprenkedem, mit festessek csimeremre, mely itt magas állásához méltó felíratra vár.

Első vadász. Valami kitünő kellene.

Fanchette. Meghiszem azt. Királyi posta.

Julien. És a Raincy kastélybeli cselédség

múlató helye, hova a hercegi vadászat, és Montesson aszsonyság ünnepélyi Paris minden előkelőbbjeit ki csalja. Valami elmés ötletet szeretnék.

Első vadász. Elmés ötletet, nem lenne jó, az „Őszinteséghez“

Julien. Azt már elkoptatták a bor kereskedők.

Első Vadász. A nagy szarvashoz?

Jul. Az még szerencsétlenséget hozhatna rám. Gondolom jó lenne ezt iratni czimeremre, A vitézek gyűlhelye, minthogy magam is katona voltam, Picardie ezredében.

Fanchette. Az dicső lenne, és mellé egy szép katonát.

Julien. Igen de a mi falusi festők nem tud egyebet mint mázolni.

Első vadász. Eh czégér nélkül is elkél a jó bor. (*Fanchettét közben fogva*) Kinek ily szép felesége van.

Julien. (*körmére üt*) Hohó Ramée ur! megégeti a körmét. Tudja-meg én katona voltam a lándzsás ezrednél, s ha valaki tilosomba üti orrát, ütök, rontok, mint a dühödt.

Első Vad. Oh szerelem féltő (*balról kürt szó hallik.*) A herceg indul a vadászatra. Föl legények. (*jobbra ostar csattogás*) (Egy lövész a színhátulján.) Egy posta kocsit.

Julien. Hány lovat parancsol?

Lövász. Kettőt.

Julien. (*az istálló felé kiált*) Két lovat és a kis kocsit.

Első vadász. Isten velünk Julien koma, Rajta Vadászok el a hegytetőre. (*Vadászok el mennek ba'ra. Ez alatt De Boulogne ur, s Madame de Presle bejönnek jobbról, Julien levett sapkával követi őket.*)

2-ik Jel: De Boulogne, Madame de Presle, Julien, Fanchette, Lovászok, Josef.

De Boulogne. Nem kellenek lovak mondom, taszítsátok fészter alá a kocsit. Egy szobát a grófné számára.

Julien. (*nejéhez*) Grófné? a legszebb szobát.

Fanchette. Csak egy van.

Julien. Hát azt kell adni.

Fanchette. Megyek egy kissé rendbe hozni. (*De Presléhez*) Nagyságod is a hercegi vadászatra jött? kétség kívül nálunk fog felöltözni?

De Presle. Igen gyermekem, s te lesz komornám.

Fanchette (*bókol*) Nagy tisztele!

De Presle. (*a lovászhoz ki skatuját hoz a kocsiról*) Jósef lovagló ruhámat.

Julien. (*De Bouglone urhoz*) Hány órára készítsem el nagyságod kocsiját?

De Boulogne. Nem azon foguuk vissza térni (*félre*) Arról már rendelkeztem. (*fennen*) A Grófné lesz oly szives és adand helyet hintójában.

De Presle. Minden bizonnyal. Nem sokára megérkezend háta lovakkal. Hirnököm tudósítani fog.

Julien. Hirnök, hintó. Mit festessek ozi-meremre?

De Boulogne. Nos a szoba?

Julien. Készen van. Nagyságos uram csak a bútorokat kell egy kissé le törölgetni (*nejéhez*) a törött tükröt és azt a rongyos függönyt vidd ki. (*De Boulognéhoz*) Minden údon új nagyságos uram. (*nejéhez*) Szaladj ne tátsd itt a szádát, én a konyhába látok, hogy a cselédség kaphasson valamit. (*elmennek*) *Ezen jelenés alatt De Boulogne hintóját a szinbe tassították.*

3-ik Jel. De Boulogne és de Presle.

De Presle. (*mosolyog*) Szegény emberek mint törik magukat.

De Boulogne. Nagyságodért, ők boldogok, im kendője, és szagos üvegje.

De Presle. Mennyi figyelem! Valóban de Boulogne ur sohasem hihettem, hogy tisztviselő lehessen ily udvarias, ha őnt valaki látná, megesküdnék, hogy ön akar nőül venni.

De Boul. Adná Isten! de én csak fiam helyet pótolom.

De Presle. (*körül néz*) Nincs még itt Tourvel báró?

De Boul. Tiszte Conti herczeg mellett tartóztatá.

De Presle. Vagy inkább az időtöltés. Ugy hiszem igen szórakozott.

Boul. (*félre*) És én bizonyos vagyok benne (*fennen*) Tévedés-egy oly fiatal okosifjú, kinek ezer jó tulajdonsága van (*félre*) és még több adóssága (*fennen*) ki kegyedet szerencsésé teendi.

De Presle. Szerencsésé? ki tudja, az atya felette rossz bírója fia érdemeinek, kivált ön édes főellenőr, ki úgy szereti fiát, miként csak egyetlen fiút szokás szeretni. Meg-egyezésemet szinte erővel látszott kicsikarni.

De Boul. Az igen természetes. Nem voltunk é szomszédok szent Domingo szigetén, ér, és kegyed anyja. Most is látom, minő vídám eleven, nyájas, csintalan gyermek volt. Már akkor is szerettem mint leányomat, és ha oly hirtelen nem kelle távoznom, mely időt De Presle gróf arra használt, hogy kezét meg kérte.

De Pres. És egy évi házasság után meg holt.

De Boul. Azt nem legrosszabbul cselekedte.

De Pres. Tömrdek gazdagságot hagytam.

Boul. Az már okos tett volt tőlle. Ngod Parisba jött vigasztalódni, én pedig mint jó gyám, bálba, hangversenybe, daljátékba, herczegi vadászatra, szóval mindenhová elvezettem.

Presl. (*mosolyg*) A legnagyobb udvari-sággal, hanem azt vettem észre, mintha a

múltságokban, társaságokban, fián kívül egy lelket sem hagyva hozzám közeledni.

Boul. Mert a mostani fiatalság szeretetre méltó, de romlott.

Pres. Ön fia is szeretetre méltó?

Boul. Ő ki vétel, (*félre*) hol az ördögbe marad ily soká.

Presle. Meg vagyok rólla győződve. Azonba szeretném másokkal össze hasonlítani, mert ez úttal boldog akarok lenni, ha csupán a változtatás kedvéért is.

De Boul. (*nyugtalanul*) Csak nincs valami összeköttetés? szíve nyugodt.

Presl. Összeköttetés? nyugodt? erre nem szeretnék felelni.

Boul. Hogyan?

Presl. (*nevetve*) Már is retteg? Nyugosztalja magát, nincs mitől tartania, gyermekség, mely csak néha lep-meg, (*sokajta*) Ha gyermek koromra gondolok.

Boul. Értem valami kis Creole, valami érzélgés Páli és Virginia történetéből.

Presl. Magam sem tudom mint nevezzem e gyermekes érzelmet. Ön bizonyosan ki fog nevetni, ha megtudja, hogy regényem hőse, egy szerencsen fiú.

Boulo. Szerencsen, Kanibál?

Presl. Igen Szerencsen, vagy mulát, a különbség oly kicsi, hogy szót is alig érdeemel. Ha látta volna őt—de minek untatom őnt ilyeamivel.

Boulogn. Sőt inkább minden érdekel, mi csak nagysádat érdekelheti. (félre) Az átkozott szerencsen szinte meg ijeszt.

Presl. Ez igen különös történet. Anyám házában ki több mint négyszáz rabszolgának parancsolt, volt egy szerencsenő, ki nekem dajkám volt. Noemi.

Boulogn. (meg hőkkenve) Noemi.

Presl. Úgy hívták, hiszen, ha jól emlékezem öntől vásároltuk.

Boul. Meg lehet, meg lehet, mintha emlékezném.

Presl. Rabnő léteire igen szép volt. Nálamnál 4 vagy öt évvel idősebb fia Camille, nem sokára játszó társam, s rabszolgám leve. Ő tartá fejem felett a napernyőt, ő hordozott kosaramba, vagy lovam nyergén, mások iránt büszke, hajthatatlan, hozzám nyájas, engedékeny volt. Szóval fekete apródomb valódi mintája volt a hűségnek, és hódolatnak. Életem szabadításáért gyakran veszélyeztette önmagát, ügyessége az egész gyarmat csudálatát magára vonta, s a sziget hölgyei majd meg nem ölték kétszer-süttlal, s más csemegével. egykor még alig 14 éves korában.

Boul. Tovább —

Presl. Nagy innep volt a szigetben az új kormányzó tiszteletére. Ezerféle test-gyakorlat közt, leginkább egy ló-verseny csödité a sziget lakóit. Ardebont tágas síkjára, a versenyzők alarczot viseltek, hogy a nők által hátrározandó díj, csupán a legérdemesebbnek

Itéltessék. Mindenki vágyott első lenni a czélhoz, midőn egyszerre egy ifjú jelenik meg álarczozva mint a többi, lovát oly ügyességgel kormányozá, hogy egy átélános tetszés-moraj győzelmét előre biztosítani látszott. Ugy is lett, nyil sebességgel pattanik lovára, s versentársait túlhaladva büszkén hajtja meg fejét, a tetszést riadó, s öt bokrétaikkal üdvözlő sokaságnak, a lépesözethez érvén, hol anyám, és én ültünk, megvetette a neki ajánlott dijt, jellel mutatta, hogy csak egy jutalom után vágy, ekkor lerántá álarczát, s egy esőket nyomott vállamra—Azonnal dühös kiáltás hangzott fel—Szerecsen rab-szolga kiáltá anyám bosszútól sápattan, s övén függő korbácsával arczon csapá. Ő volt az — Camille — Oh minő emlék, most is látom őt némán, reszkető ajakkal, — képe vérrel, s szégyenfacsarta könnyekkel boritva mint állt ott egész lényében semmivé téve; hozzá akartam sietni, őt vigasztalni — már késő volt; — ki ragadván magát az őt feltartóztatni akarók kezei közül, egy ugrással a körön kívül volt, el tűnt örökre — és én sirattam mint most, *(könnyeit törli)* nem gondolhatok reá a nélkül, hogy szemem könnyel teljék.

Boul. És azolta nem látta többé?

Presl. *(sohajtással)* Soha!

Boulog. *(félre)* Ujra éledek.

Presl. Csupán az azt követő éjen, midőn minden elszenderedett hallottam ablakom alatt e dalt énekelni:

Isten veled te szép fehér virág,
Kit feselni láttam gyöngé bimbojából
A mulátnak a sorsa megtiltá kajánul,
Élvezni kelyhed égi illatát:
Isten veled hát szép fehér virág,
Írántad szívemben semmi vágy,
Én elmegyek keresni más hazát.

Boul. És az ő volt?

Presle. Az ablakhoz futottam, nevén szolítottam, Camille! senki sem tudta hová lett; Gyanították, hogy tán a sziget más részébe menekült.

Boul. Vagy az erdőbe, hol megholt, mint sok más. —

Presle. Uram.

Boul. Az igen hihető, legjobb feledni.

Presle. (*szenmorán*) Tudom, hogy ez csak álom, és még is tegnap az operaházban.

Boul. Az operaházban?

Presle. Ön páholyában voltunk, midőn az átszállt páholyban egy ifiút látánk megjelenni, kinek nap barnította vonásai.

Boul. Ismét szerecsen.

Presle. Ugy van. De ezerszer kellemesebb, mint minden ifjaitok. Legkisebb hasonlóságot sem találék benne a szent-domingói rabszolgához, és még is látása megzavart valahányszor rám tekintett, mi gyakran történt, s szívem hangosan dobogott.

Boul. Igen a vissza emlékezés, a hon sze-

retet. Azonban édes Ceciliam az ne nyugtalanítsa, a házasság mindennek végét szakasztja, én birom kegyed szavát, s mihelyt fiam nagysád férje lesz. —

Presle. De tudja-é ön, hogy hívják azon férfiut?

Tourvell. (*báró a' szinfalak közt*) Vigye el az ördög azt a Saint Georges lovagot.

Boul. Hála istennek a fiam.

4-dik Jel. Voltak. Tourvell báró

(*vadász ruhában balról jő.*)

Tourvell. Mindig útamban ténfereg átkozom a lelkét.

Boul. (*a báróhoz de Preslére mutatva*) Fiam —

Tourvell. (*üdvözlé*) A grófné! bocsánat, nem vevém észre — váraoztattam? ezerszer engedelmet kérek, szüntelen nagyságoddal foglalkozám.

Presle. Átkozódva, káromkodva? úgy látszik szép tettekre szolgálók önnek okul.

Tourvell. Ó nem. Azt azon kárhozatos Georges lovag okozá.

Boul. Hát mit cselekedett?

Tourv. Kérdezze inkább mit nem cselekedett. Istenemre ez átkos lovag vesztetre született. Ismét elütött a kezemről egy —

Presle. Egy nőt.

Tourvell. Nem — egy lovat.

Boul. Egy lovat.

Tourvell. Igen egy lovat. Galles herczeg méneséből (*Presle felé fordul*) Ezer aranyat adtam volna, képzelje csak Nagyságos grófné, nyaka szép hosszú, mint Arnould Sophié, lábai kicsinyek, mint Guimardé, szemei, ó szemei—olyan szem nincs több a világon, kivéven nagyságodét.

Boul. Hogyan?

Presl. Szépen köszönöm.

Tourvell. Mentsen isten, hogy ahhoz akarnám hasonlítani.

Boul. Még elárulja magát.

Tourvell. Szóval tökéletes állat, hanem makranczos szilaj (*atyjához*) Mint azon kis angol elnökné, tudja?

Boul. (*halkal fájához*) Vigyázz ostobaságot ne beszélj.

Tourvell. A tulajdonos, a ló tudniillik nem az elnöknéé, a tulajdonos tehát. Djubletton lord semmiképpen sem szelidithetvén meg, bele unt a sok vesződségbe, és akkor annak ígérte ki megfékezi. Nehányan vállalkoztunk. Lauran, Soubise herczeg, Laragais, és én, ki dicsekedés nélkül legyen mondva jó lovagló vagyok. Mind hijában. Egyet ágaszkodott, és mindnyájan a földön voltunk, az a szerencsésebb kinek kevesebb oldal-bordája tört el.

Presl (*nevetve*) Azok az angol lovak igen neyeletlenek.

Boul. (*nyugtalanul*) A ló tehát Djumblettonné maradt.

Tourvell. De hogy maradt, épen azon boszankodom. Az a lovag, az a fekete herczeg elő áll, a lóra pattan, keményen megsarkantyuzza, s úgy megszeliditette, mint a bárányt, most a ló tulajdona.

Presl. Georges lovagé?

Boul. Épen az, kiről e pillanatban beszéltünk.

Tourvel. Láta őt a grófné?

Presle. Tegnapi az operaházból távoztamkor.

Boul. (*mosolmogva*) A legnevettségesebb kép, mit életembe valaha láttam.

Presle. De vonásai nemesek, kifejezők, tudják ki ő.

Boul. Valami kalandor.

Tourvel. E részben szép asszonyság, én legtöbb bizonyost tudok, és mondhatom, hogy senki sem ismeri. Némelyek gazdag mexicoinak tartják, mások tönkre jutott Portugálnak, ábissinai herczegnek. Egyébiránt lelke minden ünnepélynek, mulatságnak, az orleans ház—Montesson grófné bolondulnak utánna. Tetétől talpig himzett ruhájában minden marquisnak nézi. Laclossal vitázik, Eon-nal verekszik, és a korcsolyán oly ügyes, hogy talp-vasával a királyné czimerét a jég-re mettszi, azon felül még úgy tánczol mint Vestris. No ha ezek után első miniser nem lesz, nem tudom minek kell történni.

Boul. (*félre*) Még ő dieséri.

Presle. Hiszen ezek szép tulajdonok.

Boul. (*gunnyal*) Nagyon túlzottan. Legnagyobb érdeme különösségében áll, de hi-jában újság, és e mellett az orleansi herczeg vadász kapitánya, hanem átkozott ficzkó.

Tourvell. Ki még bátorodik némi szerencsével birni a nők körül.

Presl. Valóban?

Boul. (*intget a bárónak, de az nem veszi észre*) Holmi balga nők.

Tourvell. (*lelkesülve*) Épen nem, sőt a legszebb nők körül, én tudom, kettőt, vagy hármat kaparitott el orrom elől; (*tüsszel*) Ezer aranyat adnék, ha előmbe akadna.

Boul. (*halkal*) Halgass szerencsétlen.

Presl. Hogyan báró úr?

Tourvell. (*habosva*) Mitb eszéllek én is? Oh az a lö egészen megzavarta fejemet (*a grófnékos*) Aztán a szerelem, s új tisztségem a fő lovász mesteri hivatal.

De Presle. (*csélsással*) Azért esett le ma a lóról.

Tourvell (*erőltetve nevet*) Dicső. ha ha ha!

Boul. Szegény Tourvell nagy zavarban van, (*a fogadó felé*) A szoba mellyet parancsoltam?

Fanchette. (*megjelenik*) Készen van nagyságos uram.

Tourvell. (*megcsipi Fanchette ajkát.*)

Boul. Ideje is valahára kedves Ceciliám diszasztalához, (*ki emelt hangon*) a báró elkíséri,—nekem némely dolgaim vannak a környékben.

Presle. Nem bánom (*félre*) Azon lovag, ki mindenkit érdekel kíváncsivá tesz—meg kell tudnom (*el*)

5-ik Jel. Boulogné, és Tourvell
báró.

Boulogne. El ment az eszed jegyeseid előtt így beszélni.

Tourvell. Kevéssé vigyáztalan voltam az igaz.

Boulogné. Megbocsáthatlan ostobaság, holott jól tudod hogy csupán a grófné gazdagsága vonhat ki a hinárból.

Tourvell. (*bosszusan*) Mit tehetek róla atyám, bosszus vagyok a dühödésig, képzelje, már két hét óta hódolok a kis Guimardnak—és —

Boulogné Micsoda Guimard, hisz a mult hónapban még la Prairie kisasszony. —

Tourvell. (*indulattal*) Eh la Prairie érzéketlen fásteremtés volt— ah de Guimard— ezer aranyat adnék, ha csupán kicsinded lábait csókolhatnám, midőn mint lepke a tavasz virágin zephir könnyűséggel tova száll.

Boulogné. Tehát isteni

Tourvell. Sőt valóságos szörny, ki meg sem halgat, még azt mondják, bizonyos hajlandóságot táplál azon pokoli György lovag az én fekete kinzóm iránt. Bolondul utánna.

Boul Hát aztán! Annál jobb — tánczosnő tánczosnő—jó— megjárja, én nem mondom hogyne. Húsz évvel ezelőtt magam semutáltam

de annak már vége, rég felhagytam vele, a te is jól tennéd ha példámat követnéd. Mit használ neked Guimard, la Prairie, mit Lotte, Gogo? Hadd vigye Georges lovag valamennyit, csak nődet el ne rabolja.

Tourvel. Nőmet?

Boul. Igen, igen.

Tourvel. És akarná.

Boul. Nem tudom. De úgy látszik igen érdeklő a grófnét, még csak egyszer látta, és már is holmi gyermekkori történetet juttatott eszébe egy kis Creol fiu.

Tourvel. *(kalapját fejébe nyomja)* Hogy ez a szerencsen mindenütt ellenem van. Ennek végének kell lenni. Egy szerencsés párbaj.

Boulgné. *(hirtelen)* Azt megtiltom, ügyessége ismeretes.

Tourvel. Nagyított hír. Tudom, hogy lovon mindenkit megvagdál, hogy pisztolyával röptében le-lövi a fecskét, hanem majd meglátjuk mit tud a földön. Aztán minden csak róla beszél, ez bosszant, egy kis kardvágás vagy legalább karczolás egészen megvigasztalna.

Boul. Azt még egyszer megtiltom *(nyúláson és fedve)* Egyetlen gyermekem, rossz fiu kit én boldokként szeretek, ha ilyen bűt hoznál fejemre. Nem, nem más módot is van a lovagot eltávolítani, 's magunkat bátorságba helyezni.

Tourvel. Más mód?

Boul. *(halkal)* Egy hatalmas pártfogóné

segítségével finomul szőtt csel, mindenpillanatban tudósítást várok.

6-ik Jel. Voltak. Josef.

Josef. *(Csomó irással De Boulognéhoz)* Fő-ellenőr ur!

Boulogné. Mit akarsz!

Josef. Egy ember, ki épen most szált-le az arany naphoz, e csomót adá kezembe kegyed számára. Felette sürgetős.

Boulogné. *(feltöri)* Teringettét ez dicső lenne. *(egy iratot néz)* Epen a mit vártam *(Tourvelhez)* Minden jól van.

Tourvel. Mi az atyám?

Boul. Meg fogod tudni. *(félre)* Georges ur ma a Bastilleben fog éjszakázni. Aldott zárparancs, a jó Vrilliere herceg zsebe szüntelen tömve effélékkel barátjai számára *(Josefhez)* Az arany napnál várakozik rám?

Josef Igen uram.

Boul. Ez a küldött. *(a báróhoz)* Most magadra hagylak.

Tourvel. De mondja meg legalább. —

Boul. Most nincs időm. *(félre)* Utasítást kell a küldöttnek adnom. *(báróhoz)* Menj a grófnéhoz fiam, maradj mellette. *(féire)* A kocsi mellyen jövék szerencsére még itt van. *(báróhoz)* Adieu báró, isten-veled, igyekezzél a grófnénak tetszeni, és el bájolni, jót álllok, hogy a lovag nem fog akadályozni. Josef jér utannam *(jobbra elmennek)*

7-ik Jel. Tourvel egyedül.

Tourvel. Nem akadályoz, nem bizonyos az jó atyám, hasztalan mondod. Őt utamból el hárítani csak egy mód van, ez egy szerencsés párbaj. (*haragosan alá s föl jár*) Ho-hó édes Otello uram elütötted kezemről Guimardot, és még nőmtől is megakarsz fosztani. Ezer aranyat adnék, nem — nem adnék — hisz nincs több huszonötnél, — mindegy ezer aranyat ígérek, ha előmbe jön.

Kar ének kívül.

Nincs szükség reá itt jó hajtársaival lássuk, hogy kellene ösze czirodni.

8-ik Jel. Tourvell báró. Georges lovag. La Morliere. Langeac. Vadászok, Lovászok. Georges angol vadász köntösben, a többiek hasonló szabotú, de kevésbé gazdag öltözetben.

Georges (*félre a háttérbe lévő hintót meglátta*) E' kocsi — nem csalódtam. Ah bár láthatnám.

Morliere. Vigye el az ördög ezen kutyákat, ismét Rayncibe hoztak vissza.

Georges. Hagyd el, igen soká hajtottak, lovaink szinte ki dölnek.

Morliere. Ennek la Ramée oka.

Vadász. A lovag ur kiabált szüntelen hogy uszitsuk az ebeket.

Geörg. Hagyán, rá találunk még a szarvasra, ha nem lelünk más vadat. Most a legbájlóbb csaplárosnéval ismerkedtetlek meg benneteket.

Mind. Bájló!

Morliere. Ezen nyomorult fészekben.

György. Bora az igaz átkozott rossz, de a fogadósne valódi néctár, aztán férje szerelemföltő.

Morliere. Ez teszi igazán érdekessé.

Georges. Meg láthatjátok. *(kiált és a korbáccsal az asztalra csap)* Hej holla, szolgálga, szolgáló, Bordeuxit! Champagneit a legjobbat mi csak van.

Tourvel. *(félre)* Minő lármát csinál, mintha ő volna a herczeg — vonásai — nem rossz izlésük van a nőknek.

Morlier. Georges nem is tátod te!

Georges. Kit?

Morliere. Tourvel bárót, ki amoda sétál.

Geörg. Talán a lóról leestéről gondolkozik.

Morlier. *(halkal)* Tudod, hogy ő gyűlöl téged.

Georges. Azzal én is szolgálhatok neki.

Morliere. A kis Guimard miatt. Mióta vetélytársának hisz.

Georges. *(nevet)* Mindent fekete azinben lát nem de?

Mind. *(kacsagnak)*

Tourvel. *(félre)* Ugy látszik, mintha en-

gem nyetne a semmire kellő. *(hosszá lép háttávozottan)* Lovag ur.

Georg. Ön az báró. Örülök. Nem ment a vadászatra, talán a reggeli kis esemény köretekében?

Tourvell. Nem — két szóm volna önhöz.

Georges. Azonnal édes báró ur.

Tourvell. Most mindjárt e pillanatban. *(Látja, hogy a pinczér poharat, és palacskot hoz György számára)* Egy kevésbé várni fogok.

Georg. A mint tetszik.

Tourvell. *(félre)* Mit válasszak? kardot-e, vagy pisztolyt?

Morliere. *(Georgeshez)* Mit akar veled?

Georges. *(halkal)* Nem tudom talán eret vágatni magán. Sokkal jobban szeretem mintsem e csekély szolgálatot megtagadnám tőle. *(a pinczérhez)* Mit hoztál te ide? kicsoda löre ez? Eu Champagneit parancsoltam, ezer ördög viszed el innen.

Fanchette. *(föllép)* Halkabban uraim halkabban, több vendége is van az embernek, ott fenn egy szép dáma öltözködik.

Georg. *(fére)* A grófné. *(fennen)* Lám a kis Fanchette, uraim itt mutatom bé önöknek a raincy Hébet, az erdők csudáját. *(körül vessik)*

Tourvel. *(félre)* Csábitó, valóban csinos nőcske — egy pár szót kellene vele szólni.

Fanchette. *(Az ifjak ellen védve magát)* Hagyjanak békével önök.

Georg. Tán arczom ijeszt-el, nem szeretéd a barnákat.

Fanchette. A mint vesszük, de hájának hát békét.

Georg. (*Fanchettét megöleli*)

o-dik Jel. Voltak. Julien.

(*kötény, hálósapka, nagy főző kanállal.*)

Julien. (*ajtaja küszöbén*) Mi az, mi történik itt?

Fanchette. Julien!

Georg. Háló sapka a házasság jelképe, ez bizonyosan a férj lesz.

Marlier. Férj, brávó bonyolodik a dolog. (*tovább folytatják a kacserködést*)

Julien. Békét hagynak önök. Ezer miliom azt megtiltom hogy nőmhöz szóljanak.

Georg. Mibajod? Hiszen minden szó nélkül ölelem-meg. (*megöleli*)

Julien. (*dühösen*) Villám, és háború!

Georg. (*ismét megöleli*) Még csak egy szót sem szólok hozzá.

Julien. (*földhöz üti kanálát*) Megdühödöm bosszuságomban.

Fanchette. (*szabadulni igyekszik*) Bosszússon kérem.

Tourvell. (*félre*) Még össze vesznek.

Julien (*magához vonja nejét*) Ez már sok. (*megragadja egyik vadász kardját*) Uram én katona voltam Picardie ezredében.

Georges. Azért adsz ilyen löret.

Julien. (*magán kívül*) Boromat gyalázza, feleségemet ölelgeti, védje magát, vagy felnyársalam, mint a csirkét.

Fanchette. Istenem verekedni akarnak.

Mind. Helyesen férj helyesen! (*kört képeznek.*)

Georg. (*fölveszi a főző kanalat*) Átkozott! ugyan veszélyes ellenszélre akadtam.

Julien. (*felé szúr*) Csábitó istentelen.

Georg. Vigyázzon meg ne sértsem. (*megüti*)

Julien. (*dühösen*) Majd megvizezem én a te borodat.

Georg. Szükségtelen, azt már régen tetted. (*ismét megüti*)

Julien. Oh!

György. Nem akartam, de kéntelen vagyok. (*több ízben megüti*)

Julien. Oh oh!

Georg. Vigyázzon magára hisz kardját sem tudja tartani (*kezére üt s az elejti kardját*)

Julien. Hah! jaj a körmöm.

Mind. Helyesen jól találta (*Julient csúfolva.*)

Tourvell. Az ördögbe, kardra nem megyek vele.

Julien. O szörnyiség! olyan vagyok, mint egy habzó kanál.

Georg. (*keztyűt tisztogatja*) Ön az oka. Én szinte kéntelen voltam keztyűimet bemocskolni egy haszontalan kótyvasztó becsületéért.

Julien. Kótyvasztó? Nincs minek örülni uram, kardnem fegyverem, hanem a pisztoly.

Uram, pistolyra megyünk életre, és halálra.
(házába megy) Jeán pisztolyaimat.

Fanchette. Pisztolyok? — (Györgyhöz
fel) Oh uram az istenre kérem.—

György (mosolyg) Ne féljen semmit gyer-
mekem.

Fanchette. (nyugtalanul) Kegyed nem
ismeri őt, ha az egyszer neki bőszi!

Julien. (be pisztolyokkal) Elégtételt aka-
rok életre halálra.

Fanchette. Mit akarsz?

Julien. Az mit sem tartózik reád, fér-
fiaknak való az efféle. (vadászokra mutat)
Az urak tanuink lesznek.

Mind. (nevetve) Igen szívesen.

Georg. Erővel föbe akarja magát lövet-
ni, már csak megteszem neki ezt a csekély
szolgálatot.

Julien. Azt majd meglátjuk. (Georghoz) Itt
vannak a pisztolyok megtöltve, itt a golyók.

Georg. (egy golyót elvessz) Golyó—men-
tsen isten—agyon találtaam löni, (valamit ke-
res a földön)

Julien. Mit keres ön?

Georg. Akármit, valami csekélységet,
(egy szeget vess-fel) meg van egy patkó-szeg.

Julien. Patkó szeg?

Georg. (pisztolyába teszi) Elég ez egy
szemét kilöni.

Julien. Szememet?

Georges. Igen, hogy megtanítsam vilá-
gosabban látni.

Fanchette (*kiált*) No ugyan szép lenne.

Georg. (*néhány lépéssel hátrál*) Lássuk mellyikkel lát keresebbet

Julien (*félénken*) Mellyikkel?

Georg. Ötven lépésnyiről, én bizonyosan el találok — válaszom.

Julien (*rémülve szemét takarja*) Hogy én válasszak?

Georg. Igen meg engendem hogy válaszson — vagy nem — úgy sincs czimere. (*Julien háló sapkáját levessi fejéről*) Ne féljen. (*légbe hajítja a sapkát, széles, elszűti, s a sapka a czímerre szegezve marad*) Ez legyen czimered.

Mind. Felségesen.

Julien. Segítség.

Tourvel. Az ördögbe is pisztolyra sem megyek vele.

De Presle. (*lármarra a fogadó ablakában megjelenik*) Mi történik, micsoda lárma ez? (*Georgot meg látja*) Ah ő az.

Georg. (*félre, észre vévén Preslét*) Ö itt van, tudtam hogy kényszerítve lesz magát megmutatni.

De Presle. (*kit csupán György látott meg, vissza vonul*)

Julien. (*alig térve magához*) Hideg izzadság fut végig minden tagomon. Jó Isten ha közel lett volna fejem a sapkához.

Georg. Most alá írhad a fejes, vagy fejeten fogadós, az aláírást majd Fanchette határozza el.

Mind. (*kacszagnak.*)

Julien. (*félre dühvel*) Én meg se bosszuljam magam. (*szünet*) Feleségemet verem meg. (*nejéhez*) Menjünk be Julien asszony' va- amit akarok mondani.

Fanchette. (*távoztában*) Jól tudom, már megint kezdi. (*el mind ketten*).

Julien. (*nejét a házba kíséri*) Be csak be.

Tourvell. (*félre*) Még elébb néhány leczkét veszek Boéssiéretől, így bolondjában csak nem lövetheti az ember agyon magát.

Georg. (*bárához fordul*) Nos! báró ur kegyed valamit akart mondani.

Tourvell. (*savarodva*) Semmit, semmit, nem sürgető — azon lóról akartam, mivel Dunbleton lord, és én — azonban — ha történetből reá unna, majd később beszéljünk erről. (*kürt riadás hallik*) A vadászat kezdődik, és a grófné lovai még sincsenek itt, szaladok meg tudni ha jönnek-e már. (*el jobbra*).

Gerg. (*barátjaihoz*) No ha azért várakozott egy egész óráig hogy ezt megmondja.

Első Vadász. Uraim, uraim, a' szarvas épen most szaladt a töltésen keresztül.

Morliere. Lóra sebesen.

Mind. Utánna lóra frissen (*nagy sással mind el, a kürt szó lassankint el hal*).

10-ik Jel. György később Preslené.

Georges. (*az ablakra néz*) Menjetek, csak menjetek, én nem távozom innét, mert ha szemeimnek hihetek (*Preslenét meglátván*) Nem csalódtam — ő az — (*hátra vonul*)

Preslené. Czivódás, párbaj — Istenem! ha ő — (meglátja Georget) Nem-egyedül van.

Georges. (hőzeledik) Ah Isten! bocsánatot kell kérnem nagyságotól, meg ijesztém látom.

Preslené. (félénken) Meg vallom a zaj kiáltás.

Georg. Egy fegyvert próbáltam, semmi egyéb, oh-ha tudám, mindenre kész vagyok hogy nagysáddal el feledtessen e kis hibámat, s ha méltóztat szolgálatomat elfogadni.

Preslené. (rá néz) Uram! (félre) Oh hát-ha nem ő az.

Georg. (félre) Szemesen vizsgál (hosszá) Nagysád a vadászatra indult, elé szólítsam cselédjeit?

Presl. Szükségtelen, (mosolyg) két kísérem közül egyiket sem látom.

Geor. (élénken) Büszke leszek helyöket betölteni, rendelkezék velem nagysád, — (észe vévén magát) mitől se tarsom nagysás asszonyom, én Ő fenségének udvarához tartozom, e cím csupán felelős tiszteletemről, ha egyszeri látása szent kötelességemmé nem tette volna is azt.

Preslené. (félre) Még szavának hangja is. (hosszá) Ha nem csalódom, önben Georges lovagot tisztelem.

Georges. Igen — (mosolyal) sokkal könnyebb rám ismerni, mint-sem másnak nézetném.

Preslené (meg savarodva) Ah nem azon okból.

Georg. Ne mentegesse magát nagyságod *(nyájason)* Mindenkor szerenese a nők figyelmét magára vonni, és én áldanám ez ismeretű jegyet, ha sikerült neki a nők legszebbikének szemébe tünni.

Preslené. *(félre)* Mily édesen hangzanak szavai.

Georg. Mondják hogy tova a tengereken túl a barna szín szolgaság jelképe — ki is vágnék szabadság után ott, hol szépség és kellem uralkodik.

Preslené. Kegyed udvarias. *(célzással)* A lovag nem franciaországban született?

Georg. *(hirtelen)* Nem — családom — portugál Peruban telepedett meg az alkirály uralkodása kezdetén.

Preslené. *(félre)* Én halga.

Georg. De minek untassam nagyságodat elődöim hős tetteivel, azon kell lennünk, hogy a vadászathoz csatlakozzunk, s én szolgálatomat ajánlom.

Preslené. Első találkozásunkor?

Georges. Istenem! franciaországban ismerős az ember a nélkül, hogy valaha látta volna egymást, s ha a grófné elfogadja.—

Preslené. *(mosolyal)* Nem örömet akarnék szép hölgyeinkel meg hasonlani.

Georges. Van-e csak egy is a szép Preslené grófné mellett?

Preslené *(hirtelen)* Ismer ön engem?

György. *(zavarral)* Épen nem.

Preslené. Még is.

Georges. *(feltalálván magát)* Csupán említeni hallám nevét—Lehet-é nagyságot látni, és neve után nem tudakozódni.

Preslené *(félre)* Valamit gyanítok—meg kell tudnom—Nem látom lovaimat.

Georges Mit sem tesz—itt vannak az enyimek *(balra mutat)* Amott van kis paripám mellyet Praslin herczegnőnek szántam megnyergelve és kantározva, felelek róla, Egyébiránt én pillanatra sem távozom-ei nagyságotól.

Preslené. Ez rá bir. —

Georges. *(magában)* Boldogság! *(a szinfalak közé beszél, s jellel mutatja, hogy a lovakat vezesse ide)* Telemek!

Preslené. *(félre, szemével kíséri)* At kell hatnom titkán, egy kevés kaczérság először életemben, de hijában a hon szokásaihoz kell megunkat alkalmaznunk mellyben lakunk.

Georg. *(félre)* Két óráig vele! *(kezét nyújtja neki)* Nagyságos asszonyom! *(e pillanatban lép-be egy tisz, ki már köpenybe barmkoltan darab idő óta figyelemmel kísérte a lovagot)*

Tiszt. Lovag ur!

Georg. *(a nélkül hogy a grófné karját elbocsátaná)* Mit akar ön?

Tiszt. Egy szóra.

Georg. Nincs időm.

Tiszt. A herczegtől jövök.

Georg. A herczegtől? *(grófnéhez)* Ezer bocsánatot grófnő— a szelgálat, kétség kívül

Kiadandó parancs Langeac barátom ki itt jó szives lesz nagysádat elkísérni.

Preslné. De nem sokára utánnunk jöngy-e?

Georg. Ezennel. Pillanatig sem engedem másnak a szerencsét hogy kengyelét tarthassa (a tiszthez) Tüstént szolgálatjára leszek uram. (el batra Preslenével.)

11-dik Jel. Tiszt, embereivel, később
Julien.

Tiszt. Körmeim között van (embereihez kik a sövény mellett kutlognak) Itt vagytok? (azok kidugják fejeiket) Jó ne mutassátok magatokat. (eltűnnek) (a posta-ház felé kiált) Hej fogadós!

Julien. Mit tetszik.

Tiszt. (a háttéren lévő kocsira mutat) Lovakat ezen kocsiba.

Julien. A kocsi Boulogne úré.

Tiszt. (papirt ad elé) Nehány sor tőle.

Julien. Az már más.

Tiszt. Sietve, mert elfogatás van készülöben a király parancsából.

Julien. Elfogatás?

Tiszt. Mit reszketsz? talán meghamisítottad boraidat? Georges lovagot illeti az egész.

Julien. (örömmel) Georges lovagot? Ah sátn be jól esik neki. Oh nagy király, jó király, legfelségesebb király A legjobb lovaímat, magam leszek kocsis.

Tiszt. *(a kocsihoz megy és kulccsal kinyitja)* Siess, és húzd fel saruidat.

Julien. Ezennel, várj csak te cigány fajzat, majd megtanítuk en téged mint kell meggyalázni Picardie ezredét. A szürkét és saruimat—korbácsomat *(eltűnik a félsszer alatt.)*

Tiszt. E kocsi ajtón zár, és kulcs, ez jó.—

12-dik. Jel. Tiszt. fegyveresei rejtve
Georges *(balról a színpalak között üdvözlötteket hintve)*

Georges. E pillanatban szép asszonyosság. *(magában)* Elment—szép mint angyal—oh hogy nem lehetek mellette, *(hirtelen a tiszthez fordulva)* mit akar ön velem?

Tiszt. Kövessen engem a lovag ur.

Georg. Önt hová?

Tiszt. A Bastillébe?

Georg. *(bámul)* A Bastillébe én?

Tiszt. Igen a lovag ur.

Georg. Ez lehetlen, itt tévedés van—tudja ki vagyok én?

Tiszt. Georges lovag, ő magosságának az orleansi herczegnek lovász kapitányja.

Georg. És parancsa van engem —

Tiszt. A Bastillébe kísérni *(iratot mutat Györgynek)*

Georg. *(bossusan)* Kárhozat.

Tiszt. *(előinti embereit)* Semmi ellentállás lovag ur—el vagyok látva—ezek itt.—

Georg. *(mosolyog)* Lennének bár két an-

nyian képes volnék mindnyájokat rakásra ver-
ni, s önt csimerül felbökö tüzni de herce-
gem udvara példás engedelmességgel tarto-
zik a király nevének. Engedelmeskedem. —

Tiszt. Nem vártam kevesebbet lovasisá-
gától. *(a kocsi felé megy)*

Georg. És a grófné reám vár, ez ször-
nyuség. —

Tiszt. *(a hintó lépcsőire mutat)* Tessék
lovag ur.

Georg. Ön után kérem.

Tiszt. O igen tudom mivel tartozom ön-
nek.

Georg. *(a hintóba lép)* Elfogatásnál le-
hetlen nagyobb udvariságot kívánni, ajáula-
ni fogom önt társaimnak. *(Látja hogy a hin-
tó ajtaját becsárja)* Mit mivel ön?

Tiszt. Semmit. Csupán elővigyázatból be-
zárom. Tüstént befognak, s öt percz múlva. —

13. Jel. Morliere, és két vadász.

Morlier. Hol vagy lovag?

Georg. Ki hi? *(a hintó ajtajából)*

Morlier. Hogyan mi az ördögöt csinálsz
te ott? Hova megy?

Georg. A Bastillébe kedves barátom.

Morlier. A Bastillebe?

Georg. Igen neked is szolgálhatok egy
úras helyel. Ingyen alkalom vissza térésre.

Morlier. *(tisztes)* Mit jelent ez? a her-
czeg tisztjét a Bastillébe.

Tiszt. Parancsom van.

Morliere. *(hevesen)* Az lehetetlen ennek hosszúnak kell lenni; de ezt el nem tűröm. Ide barátim! verjükszét a semmirekellőket!

Geor. Barátom Morliere! *(Kardra kelnek a tiszt magát védve elejti a hintó kulcsát.)*

Tiszt. Ide katonák! ez ellentállás! — védjétek magatokat!

Georg: Morliere!

Morlier: *(balra kitéli őket)* Semmirevalók, majd megtanítlak én benneteket! *(balra eltűnik.)*

14. Jel: Georges egyedül a kocsi-
ban; később Tourvel.

Georg: *(kiált)* Minő vigyázatlanság, uraim! Morliere bajba kevered magad. Nem hall, kész rakásra kaszabolni őket — tanítványom. Bészint igaza van: ha valami külön hosszúvágy lenne. *(próbálja az ajtót kinyitni)* Lehetlen; be van zárva; és senki sem mutatja magát. *(a földre néz)* Mi csillog ott a földön? kulcs! Minden bizonytal a szegény tiszt ejtette-el ijedtében. *(karját kinyújtja)* Karom nem ér oda. Ki jö itt? Tourvel báró; ah! ha rá szedhetném.

Tourvel. *(színen keresztül a fogadóba siet)* Valahára megérkeztek a lovak. Lássuk ha készen van-e a grófné? *(be a fogadóba)*

Georges. *(félre)* A grófné? mi köze neki vele? vigyázat—itt jö vissza.

15. Jel: György. Tourvel vissza jön.

Tourvel. (*ábával to; pant*) El ment! hová? merre?

Georges. Lassan! (*hangosan a kocsiha ide s tova hányván magát*) Ah ez gyalázat irtoztató méltatlanság!

Tourvel. Hát vége a vadászatnak? lovag ur! vissza Párisba?

Georges. Mondhatom édes báró ur egészen akaratom ellen.

Tourvel. Akaratja ellen?

Georges. Fogoly vagyok.

Tourvel. Hogyan? ha ha ha!

Georg: A szó legtellyesebb értelmében; egy szörnyü kaland.

Tourvel. Valami vetély társ?

Georg: De hogy annál is furcsább. Nő raboltatott-el barátom.

Tourvel. Nő? (*félre*) Ez velem sohasem történt. (*fennen*) Hogy az ördögbe?

Georg: Jöjjön idebb, hadd beszéljem el. Ismeri a kis Guimardot?

Tourvel. (*magában*) Ismerem e?

Georg: Képzelje, a kis bohó halálba belém szeretett.

Tourvel. (*félre*) Mi engem majd bolondá tesz!

Georg: Részemről eszemben sincs hogy érzelmét visszonozzam; igen magas, sovány, sárga —

Tourvel. Ugyan illik neki a sárgát gyaláznia. (*félre*)

Georg: Husszor hivatott magához estélyizni Marais utszai lakában; én mindanyiszor visszautasítám, most kétségbe esésben elfogat, erőltetni akar, hogy —

Tourvel. Vele estélizzen?

Georg: De meg bosszúlom magamat; egy falatot sem fogok enni.

Tourvel. *(félre)* Ostoba!

Georg: Mondja: nem gyalázat é ez már?

Tourvel. De hogy; ez dicső dolog! Ha én ön helyében volnék — —

Georg: Azt ugyan szeretném!

Tourvel. Általengedné ön?

Georg: A legszivesebben.

Tourvel. Felséges! de mi módon?

Georg: A legkönnyebben; vegye fel azon kis kulcsot, melyet rablóim el ejtettek. Így, ez kinyitja ajtómat.

Tourvel. *(kinyitja)* Valóban!

Georg: *(kiugrik a kocsiból)* Köszönöm báró!

Tourvel. Nins miért. —

Georges. Most frissen helyemre!

Tourvel. Ezer örömmel! O Guimard! *(meg áll)* Jaj Istenem! hiszen ha meg lát, észre veszi a külömbiséget a fekete, és fejez közt.

Georg: *(A kocsiba késztí)* De hogy; kertje hátulso részébe vár rám.

Tourvel. *(A hintóba lép)* Ha! makacs Guimard szemtől szemedbe mondhatom hát.

Georg: Mondjon neki mindent a mit akar; csak most halkabban beszéljen, mert jönnek.

Hozza be a függőnyt, nehogy a cserét észre
vegyék. Szerencés út! *(elvonul balra)* ide-
je volt már!

16. Jel. Tourvel a hintóba. Tiszt se-
besen jő, később Julien. De Bou-
logne, jobbról Preslené, Morlierré
Langeac; Vadászok balról.

Tiszt. *(letkendezve jő)* Csak hamar! elle-
neim segélyért futottak. *(távolról kürt riadás)*
A vadázatis közelg. *(kiált)* Hé kocsis! kocsis!
Julien. *(be)* Itt vagyok.

Tiszt. A függönyök le bocsátvák; fog-
lyom bizonnyal el aludt. Igen helyesen!

Boulogné. *(a fogadó erkélyéről)* Minden
jól van; zár alatt-ö kelme! szoros őrizet a-
latt tartassék, mind addig míg fiam' me-
nyegzője meg történt. *(kürt)*

Tiszt. Lóra kocsis!

Julien. *(ki fogadója ajtajában egy pohár
bort isszik)* Mindjárt uram: Ostorom' sudara
megelégedést fog pattogni.

Preslené. *(balról jő vadászokkal be.)*
(Férfi kar)

Morliere. *(Preslenéhez szalad)* Nagyságos
asszonyom! Georges lovag el fogatott.

Preslenné. Nagy isten!

Morliere. A bastillébe vitetik.

Mind. Ne engedjük barátim!

Georg: *(Preslené háta megett halkal)* Sem-
mitől se tartson nagysád, én itt vagyok.

Preslené. Hogyan? De hát kicsoda?

Georg: Egy barátom ült helyembe. Csitt!

Tiszt. *(az ülésen a kocsishoz)* Hajts!

Julien. *(Lóra ugrik, meg elégedve patlog ostorával, a kocsi keresztül vágta a színen.)*

Vége az első felvonásnak.

MÁSODIK FELVONÁS.

(Szoba 16-ik Lajos' korából akkori butorokkal ékesítve, középen, és oldal ajtók. Jobbra egy szongora, melyen egy hegedű, és hangjegyek vannak. Balról dísz-asztal, mely mellett Preslenné ül, kinek hajékesítését a függöny felmentekor végzé a szobaleány. Író szerek.

1-ső Jel. Boulogné, Preslenné,
Szobaleány.

Preslenné. Ma este a házassági szerződés.

Boulogné. Igen, a jegyző értesítve van, és két óra múlva.

Preslenné. Lehetlen. Ön tudja, hogy ma vendégeim lesznek.

Boulogné. Annál jobb — Senki sem fogja gyanítani, hogy az ünnepély közepette — Azután, mivel nagyságod akarata, hogy mind ez titokba történjék — —

Preslenné. De hogy, hiszen ön kívánta azt.

Boulogné. Nagyságod érdekéből; fiatal özvegy, az emberek, — — (félre) a fiam sok hitelezője, kik azonnal jelentenék magukat.

Preslenné. Bár is édes főellenőr ur. Ily könyveden nem bánunk egy fiatal özvegygel.

Boul: (félre) Átkozott! tán már megzavarta fejét a szerencsen lovag.

Preslenné. Későbbben, holnap, vagy holnap után. Senki sem kerget.

Boulog: Miattam nem bánom; de már visszalépésről szó sem lehet.

Preslenné. Hogyan? *(a szobaleány el)*

Boulogné. Nagysád tán neheztelni fog; de ő fölsége, kit az összekelésről tudósítottam, egyáltalán alá akarja írni a házassági szerződést még ma estére?

Preslenné. Ma estére.

Boulogné. Igen egyszerre Georges lovagával.

Preslenné. *(meg ütközve fel kel)* György lovag házassági szerződésével? Házasodik a lovag?

Boul: Igen, úgy mondiák. *(félre)* Ő jó helyen van, meg nem hazudtolhat.

Pres: És kit vesz nőül?

Boul: Úgy hiszem angolnő, gazdag örökös nő.

Preslen: Szép e jegyese?

Boul: Bizon nem tudom, kevésbé érdekel.

Preslen: Engem még kevésbé. Valóban nem tudhatom, mi düh lepett meg mindenkít, hogy minden csak Georges lovagról beszél. Egyébiránt önnek igaza van föellenőr ur! visszalépésről nem lehet szó. Ily nagy meg becsülés. a király maga, aztán szavamat adtam önnek, régi barátjának — még ma aláírom, most mindjárt, el vagyok határozva.

Boulogne. *(félre)* Győzedelem *(kieset)*

csókos) Grófné, kegyed színt oly nagy mértékben jó, mint kellemes!

Preslenné. (*mosolyg*) De hadd lássam jövőd férjemet; a ma reggeli vadászat óta — — —

Boulogné. Tüstént ide küldöm. (*félre*) Csak hogy reá akadjak. Hol az ördögbe kóborol? még magam sem láttam. (*fennen*) Bizonyosan a nász-ajándék után jár; meg fogja látni nagysád minő jó izlése van. Isten velünk grófné — Isten velünk kedves leányom. — Megyek a jegyzőért, és néhány barátimért. (*el*)

2-ik Jel. Preslenné egyedül.

Preslenné. (*szünet után*) Ő házasodik. (*hirtelen*) Mit tartozik reám? Ő, kit életemben csak egyszer láttam, kiből balga képzetim gyermekkori játszótársukat keresték. (*hangot változtatva*) Még is, ez eset akaratom ellen aggaszt. Ha a báróval hasonlítom össze: aanyi kellem, lélek, bátorság! Mondjanak bár mit, ez nem mindennapi lélek, és én mindent elkövétel!

3-ik Jel. Preslenné, szobaleány.

Szobaleány. Nagyságos asszonyom!

Presl: Mit akarsz?

Szobal: Már itt van.

Presl: Kicsoda?

Szobal: György loyag' inasa, kit hivatott?

Preslenné. Nincs reá szükség (*meggondolkozva*) Még is hagyd jöjjön, minthogy a történet megismerkedtetett vele, tán kitudhatok tőle valamit.

Szobaleány. (*Be ereszti Platont*).

Preslenné. Jólvan; ha valaki talál jöni, add tudtomra.

Szobaleány (*elmegy*).

4-ik Jel. Preslenné, Platon.

Platon. (*a termet vizsgálja*) Szép butorok! ez legalább is herezegő, vagy tánczosnő.

Preslenné (*jobb oldalról ülve*) Közlebb barátom.

Platon. (*félke*) Dicső dolog ilyen dívat-szerű embert szolgálni mint uram; szüntelen nagyokkal van az embernek dolga.

Preslenné. Georges lovagnál szolgálaz?

Platon. Komornoka vagyok.

Preslenné. Nem ismeresz engem?

Platon. Nincs szerencsém nagyságos asszony.

Presl: Én jól ismerlek, neved Platon.

Platon. Valóban.

Preslenné. Szerécsenek' felvigyázója voltál Szent Domingó szigetén, anyámnál Hassenayei marquisnénál.

Platon. (*bámul*) Nagyságod anyja a marquisné? hogyan, nagyságod volna? (*hosszá lép, megnézi*). Csakugyan, valóban, a fiom yonások, kegyes mosolya most is a régi.

Presl: Igen barátom; *(kezét nyújtja neki mellyet az megcsókol:)* Látod, hogy nem feledtelek-el.

Platon. *(szemeit törli)* Ah most is Szent Domingóban képzelem magamat, akkori dicső napjaimba. Ott volt öröm az élet. Négy-száz rabszolgát vezérlettem, kiket ugyan csak jó féken tartottam. *(sohaj)* Azok voltak az idők! Sokszor majd a karom szakadt-el a korbácsolástól; szegény barátim, tudom még most is sajnálják elvesztésemet.

Preslenné. *(mosolyg)* Nem igen.

Platon. De igen. Mert lássa kegyed, azokkal a barmokkal ugy kell bánni, ha azt akarja az ember, hogy egy kis rend legyen; most már kimélő rendszert vittek-be a gyarmatokba, no de van is szép haszna: fenekestől felfordult minden, most a feketék az urak; ők ülnek a kocsiban, és a fehérek, mint például én, hátuk mögött állnak.

Preslenné. *(kandisággal)* Gazdádra céloznak szavaid; tán a lóvag.

Platon. Ó nem általánosán értem. Ó sz. szüz! minő különbség közte, és a négerék közt. Mint rabszolga miként juthatott volna az udvarhoz? Nem; neki csak a képe szerecsen. Ó sem hazug, sem falánk; s az emberekkel mindig oly kellemesen bánik. Ha rabszolga lett volna, most bizonytal meg-torolná a fejéreken a szenvedett ostorozást; annak pedig hátom adná-meg az árát.

Preslenné. Urad jó?

Plat: A legjobb, béketűrő, nyájas, ha valami balgaságot követek-el; mert hogy bő-röm fejér, az még nem áv-meg az illyes-mitől. Ha porcellánt zúzok össze, vagy fű-sülés közben fejét megkarcsolom, megelé-gszik azzal, ha mosolyogva ezt mondja: Pla-ton hány korbácsot adtál volna ezért vala-mely szerecsenek? Én aztán igaz lelkem-ből felelek, mert a lelkiisméret a legelső.

Presl: (*mosolyog*) Nincs különben.

Plat: Holnap' végével aztán egy kis jegy-zést ad előmben 3,780 korbács csapásról, mit kapnom kellett volna. Ha hátamra rak-ná halgatnék, sőt ha kívánná magam is meg-korbácsolnám magam. De ő azt nem kíván-ja, hanem inkább kezembe ad 10 aranyat, s azt mondja hozzá: kedves Platon! szeren-cséd hogy nem a szerecsenek' kezébe van a korbács; mert megérzenéd sullyát. Ez ám az ur, kész volnék a tűzbe ugorni érte,

Presl: Honnan ered gazdagsága?

Platon. Nem tudom.

Presl: Ismered jószágait?

Platon. Egyet sem.

Preslenné: É mellett nagylelkű.

Platon. Mint herczeg—csak egy szórja a pénzt jobbra balra. Gyarmatoknak is küld a Sz. Domingói kormányzó által.

Presl: Sz. Domingóba? Oh ha ő lenne, — de nem, az összekelés! (*fennem*) Ismered jegyesét?

Platon. Jegyesét?

Presl: Igen. Csak fogod tudni, hogy házasodik?

Platon. Mentsen isten!

Presl: Való igaz?

Platon. Esküszöm mit sem tudok felőle.

Presl: Ne tessed magad. Ő maga vállotta-meg nekem. A király irandja-alá házassági szerződését. Látod, hogy mindent tudok.

Platon. (*mintha valami jutna eszébe*) Ah! ezért nézeget hát ő esténként egy arczképet.

Presl: Arczképet?

Platon. Egészen nézésébe merül. Illyenkor mindig könyben úsznak szemei.

Presl: Női arczkép?

Platon. Nem vehettem jól ki.

Presl: (*félre*) Már bizonyos.

Plat: Mert mindig egy titkos szekrénykében tartja.

Presl: Mit vettél észre? Nem hozhatnád el nekem titokban azon arczképet?

Plat: Elhozni az arczképet?

Presl: Csak egy pillanatra. Ő nem fogja megtudni.

Plat: Megcsalni uramat? visszaélni jószágával? nem nagyságos asszonyom, könnyen megtörténnék, hogy ismét egy kis jegyzéket mutatna-elő 3,780 korbács csapásról.

Presl: Csupán tréfa az egész, merő kandiság. (*savarral nevetést, erőltetve*). Mivel látod nem akarta megmondani jegyese nevét,

és én fogadtam, hogy kitalálom, fogadásomat igen szeretném megnyerni, annyival inkább, mivel urad' érdeke forog kérdésben. Azt állítják, hogy ezen házasság — családja, s a lovag boldogsága, te értesz engem. (*hizelgő hangon*) Aztán én akarom — nem nem akarom, ohajtom, kérlek édes Platon! ne tagadd meg kérésemet, te mindig szerettel engem.

Platon. (*örömmel*) Mind ebből egy szót sem értek, de ha bár azt mondaná is, hogy a notredamei tornyon ugorjam keresztül, megtenném.

Presl: Száz aranyat kapsz, ha elhozod.

Platon. (*határozva*) Uram boldogsága, és száz arany! Ez aranyos tálku. Valami ostoba szerecsen megvetné, én elfogadom.

3.ik Jel. Voltak Szobaleány,

Szobaleány, (*sebesen bé, és a grófnéhoz titkon*) Nagyságos grófné! Georges lovag jö a lépcsőkön felfelé.

Presl: (*fétre*) A lovag! (*fenn*) Látogató édes Platon; kéntelen vagyok téged elbocsátni. (*a szobaleányhoz*) A jobb oldali ajtón bocsásd ki. (*Platonhoz*) Ha valamit fedezéssel, jelentsd meg tüstént, bár melly órában. Ha vendégeim találnának lenni, valakit fogok elfogadásodra bízni, most menj (*Szobaleánnyal Platon el a jobb oldali ajtón.*)

6-ik Jel. Presle: később inas,
utóbb Georges gazdag
udvari köntösben.

Preslen. (*egyedül*) Ismerni fogom a választottát. De mit akar ő itt?, mi hozza őt ide? —

Inas. (*jelent*) Georges lovag ur. (*lovag be.*)

Presl: Ön az lovag ur?

Georg. Bocsánat szép grófné, ha minden meghívás nélkül bátorkodom; de épen azért jövök, hogy engedelmetnyerjek magamat bemutatni.

Presl: Ah!

Georges. S Montesson asszonyság meghívó jegyét átadni. Táncz mulattságot adand hónap, s nagysád reméltem nem veti-meg! (*pecsételt leveleket ad a grófnénak*)

Preslenné. (*dísz-asztalára teszi*) Ez csak ürügy. —

Georg. Legyen szabad nagysád mintlétéről tudakozódnom. — Ugy látszik mintha szenvedne.

Presl: (*leül hidegen*) Kérés főfájás, levertség. Társaságom kellemetlen leend a lovagnak, sokkal jobban tenné, ha oda menne, hol szívszakadva várják.

Georg. Várnak, engem? hol szép grófné?

Presl: Minő kérdés? Jegyesénél, ha az ember házasodik. —

Georg. Házasodik. — Ki én? Ki mondta azt a grófnénak?

Presl: Az a hire. — —

Georg: (*mosolyg*) Különös! még nekem nem adták tudtomra. No alkalmasint nem sokára levelet kapok.

Presl: (*fölkel*) Hogyan?

Georg: (*komolyan*) Megcsalták nagysádat. Én nem házasodom, és hihetőleg nem is fogok soha.

Presl: Ah üljön-le, kérem üljön-le!

Georg: Nem kívánok alkalmatlan lenni; nagysád egészsége. —

Presl: (*mosolyg*) Épen nem, már jobban vagyok.

Georg: (*nyájasan*) Igen, arcának pirja ismét visszaétr, s azzal együtt nyájas tekintete.

Presl: Főfájás, hamar mulik. (*teülteti*) De üljön-le kérem, beszélni akarok önnel. Ezerféle dolgot kell mondanom, s még egy szolgálatra akarom kérni.

Georg: Én a legszebb nőnek szolgálhatók; illy szerencsésnek nem hittem magamat. Parancsát várom.

Presl: (*vidámon*) Igaz, ama reggeli történetről megfeledkeztünk. Barátja, ki helyette a Bastillében éjszakázott. Tudja-e lovag ur, hogy ez tulzott baráti készség volt tőle. —

Georg: Hogy igaz legyen iránta, megvallom, jó szerivel nem is tudta szegény hová megy.

Preslenné. Valóban?

Georg: Hivé, hogy szerelmi kaland vár rá.

Presl: (vidámon) S kicsooda a szerencsétlen? ismerem-én?

Georg: Nem nevezhetem meg, a baráti kötelesség és szeretet tiltja.

Presl: Szép baráti szeretetet mutatott a lovag iránta. Később megnevezi ugy-e? Most a szivességről, melyet öntől várok; aztán azt se feledje, hogy még nem vagyunk eléggé barátok arra, hogy ily megkínt bánják velem, mint ma reggel.

Georg: Mint nagysád parancsolja.

Presl: (Georg minden mozdulatára figyelve) Azt mondá a lovag ma, hogy születés helye

Georg: Brasília.

Presl: Dehogy, azt mondta, hogy portugál csapatából való, mely Peruban telepedett meg.

Georg: (savarodva) Igen, igen Peru, Brasília, mind két helyen gyarmatunk oly közel van egymáshoz, hogy. — — —

Presl: Mindegy; tudtomra esett, hogy a Sz. Domingói kormányzóval baráti viszonyban él; kérdezősködni szeretnék tőle egy szerencsétlen ifjú sorsárót, kit mint gyermeket ismertem.

Georg: Ifjú a ki nagysádat érdekli?

Presl: Felette!

Georg: (félre) Mit hallok?!

Presl: (félre) El van ragadtatva. (fenn) Anyám rabszolgája volt, háznak elhagyni kényszerült egy méltatlanság miatt, mely azamatlan könnyembe került.

Georg: Lehetség é?

Presl: Mert soha sem feledhetem-el őt, annyira szerettem.

Georg: (*magán kívül*) Szerette? a fényes rangú grófnő! (*magához tér*) Igen, szerettem mint játszó eszközt, mint szeszélyének bábját, mint ölebet, mely egy ideig mulat, hogy nem sokára más foglalja el helyét. —

Presl: Lehet eleinte. De később ki tudja szerelmünk mivé nem ert volna.

Georg: Mit mond nagysád?

Presl: (*félre*) Ártatlan csel. De ha'ő, el kell magát árulnia.

Georg: (*nyugtalanossággal*) Nagysád tehát azt hiszi; hogy idővel —

Preslenné. Láss a lovat, nekem különös eszméim vannak; az utálat, le alacsonitás könnyen bal utra viszik a heves ifiut, s egyedül az aggaszt, ne hogy a szegény Camille — —

Georg: Camille?

Presl: Mindenektől el hagyatva valamire vetemedett.

Georg: (*hirtelen fel kél rá tartással*) Alacsonyságra — soha —

Preslenné. (*ő is hirtelen fel kél*) Honnan tudja?

Georg: (*észre vévén magát*) Gyanítom, mert ki nagysád becsülését meg érdemelhet, az magát meg nem becsutelenítheti. — —

Preslenné. (*félre*) Ő az! Lovag ur elnémult?

Georg: Nem tagadom, nekem is volt gyermekkori barátném, testvér, kit imádtam, Reméltem, hogy valaha tudtára adhatom, mennyire szeretem, hogy csupán tekintete reményt, nagyra vágyást önt lelkembe. *(félre)* O pokoli kín! hogy nem borúlhatok lábaihoz, mondva „Te vagy, te elveszett angyalom!” *(fent)* Bocsánat grófné —

Preslenné. Félre kétség, ő az Camille!

Gorg: Hogyan?

Presl: *(örömmel)* Igen, vonásai, elragadtatása nyilván bizonyítják; látja mintszenvedek:—egy szót—csak egy szót—Istenem! oh mondja kérem hogy ön az —

Georg: *(magához térve)* Camille én?

Presl: Igen, s gyermekkori barátnéja. kit sirat — —

Georg: Őt örökre elvesztém, meg holt.

Presl: Meg holt. *(székre rogyik)* O hű remény!

Gorg: Istenem mi baja!

Presl: Semmi — semmi. Bocsásson meg lovag ur, egy pillanatnyi kábaság. Minden mit öntől kívánok az, adja át Camillének, ha még él, meg emlékezésemnek ez utolsó zálogát. *(díszasztalról egy iratot ad által.)*

Georg: *(kandisággal)* Ez iratot?

Presl: *(sokájt)* Aláírva anyám halála óta. Látni fogja legalább hogy nem feledésem.

Georg: *(feltárta az iratot)* Mit látok? Igazságos ég! Ny nagy jótét!

Preslenné. Annak becsét ő nem fogja méltányolni?

Georg: (*örömmel*) Mit mond nagysád? a legdrágább, legbecsülhetlenebb jótét iránt érzéketlen lenne. O nagyságos asszony! Önök, e világon egyedül csak önnek. (*lábaihoz térdel*)

Preslenné. Mit mivel ön?

Georg: Hódolok a legnemesebb szívnek. Ily nagylelkűség győz határozatomon. Széles e világon csak egyedül nagysád az egyetlen kinek meg mondhatom. (*térdén álva*)

7-ik Jel. Voltak. Boulogne
(*a középpajtón.*)

Boulogne. Mit látok?!

Presl: Ah!

György (*fölkel*) Boulogné ur! hordja-el a zápor ez alkalmatlankodót.

Boulogné. A lovag! (*félre*) kit négy fal-közt hívék.

Georg. (*félre, előbbi vidámsággal*) Ah ez barátom atyja.

Presl: (*savarral Ceorgot bemutatva*) Georges lovag. —

Boulogné. O! látom, tökéletesen jól látom, s ha nem csalódom. —

Presl: Lábam előtt nem de? Igaz — Montesson asszonyság' meghívó levelét adá-át, s szokott udvarisággal kért, fogadnám-el. Ön belép, mint valami férj, s én megijedtem.

Boulogné. És térdelve szokás — természetesen. —

Georg. (*félre; Preslenné pillanatát figyelemmel kíséri*) És minden kérelmem hasztalan volt. Reményilem Boulogné ur is igyekezni fog velem együtt a grófnét reábeszélni.

Boulogné. Én? mimódon? Én nagyon csudálkozom: én azt hittem, az az bizonyosítottak, hogy a lovagnak most máshol kellene lenni. —

Georg. (*félre*) Aha! tehát néki köszönhetem; annál jobb — szeretem hogy így esett; (*fennen*) úgy van titkolni akartam, de főtenör ur olly mély béléatással bír, azt hinné az ember, hogy minden zsebje zárpáncsal van tele. Ugy van nekem most a Bastillébe kellene nyugódnom.

Boul. Ah!

Presl: (*Boulognéhez*) Való igaz.

Boul: És ki hátorkodott?

Georg: (*nevet*) Ha atyám élne, azt hinném ő volt a jó lélek, de így valami könyörületes szívü barátnak kellett lenni, ki arczomat a nap hevétől megóvni akarta.

Boul: (*kundizággal*) És hogyan történhetett, hogy még is. —

Georg. O szerencsére vannak az embernek barátai.

Boul: Barátai?

Presl: Ez igen furcsa eset. Egyik barátja ült helyébe.

Boul: (*erőletve nevet*) Ha ha! nevetséges!

Georg: Ugy van nevetséges!!

Boul: (*erősebben kaczag*) Dicső ha ha!!

Georg. (nevet) Ugy-e, képzeli ön ki lehet?

Boul: (még erősebben kacag) Valami ostoba állat. (félre) Hol marad fiam? ez mulatná őt.

Georg. Pedig reménylem az elfogató nem mulasztá-el részletes leírásomat adni az elfogatóknak, s engem a foglyár barátságába szívesen ajánlani.

Boul: Természetesen. (félre) Holvan fiam? A lovag itt akar maradni; túl adok rajta. (a grófnéhoz) Grófné! vendégei már a terembe gyűltek, és csak nagysádra várnak. (félre) Reménylem megérti, és odébb áll.

Georg: (félre) Értem, elmésem—de kedvedért nem teszem.

Boul: (látván, hogy a lovag nem mozdul) Nem érti. (fennen) Lovag ur! ha talán dolgai lennének. — —

Presl: Nem tartóztatjuk (halkal a lovaghoz) Maradjon.

Georg: (félre) Dícső!

Presl: Ha azonban jobbat nem tehet. —

Georg. Ez estét egészen nagysádnak szentelem, s végtelen lesz örömöm (Boulógnéhoz fordulva csípősen) De Boulógné ur oly szívesen kér, hogy lehetlen nem csevegelmeskedni.

Boul: Vigyen el az ördög! (Preslénéhoz) S nagysád elfogadja?

Presl: Illetlen lenne — ugy sincs elég e

tánczosunk; valakinek kell lenni ki a bárót kipótolja. Valjon hol marad?

Boul: Ezennel itt lesz. *(félre)* Hol köszálhat az a fiu? Bizonyosan valamelyik színházban ögyeleg a tánczosnők közt. Ez a fiu még bűt hoz fejemre.

Georg. *(félre)* Mérgelődik; de ezzel adós-sa voltam.

Presl: *(látva' az ajtót nyilni)* Ah ime kedves vendégeim.

8-ik Jel. Lovagok, Hölgyek, akkori öltözetben. Preslené a hölgyek elé megy, leülteti őket; Georges, Boulogné, a vendégeket üdvözlik.

Presl: Tessék leülni dámáim, vegyék köszönetemet jöttökért.

Boul: *(Györgyöt szemmel kíséri)* A grófnéval akar szólni, de megakadályozom. *(a szinközepére egy karssékbe ül.)*

Georg. *(fére)* Szemmel tart. Ha a pillanatok ölnének, rég megevett volna.

Boul: *(nyájasan)* Kedves dámáim! mi ujság Versaillesben? Nem történt valami különös?

Georg. *(a nőkhöz közel)* De igen; nagy bire van egy tiszviselő fíjának, ki valami színházi Nymphába szeretett. — Tüstént elbeszéllem.

Boul: *(köhög, és félbe szakasztja)* Ah! az már régi, már az régi. Hogy tetszenék a

nőknek, ha musikálnánk. *(félre)* Ez alatt tán érkezik a fiam.

Hölgy. *(Preslennéhez)* Igen, igen grófné.

Georg. *(a szongorát fölnyitja)* Ügyességét hallánk dicsértetni.

Presl: Nem érdemli, hogy magamat keressem; én egész lelkemből, de — *(Boulognéhez)* Ön fíjának kellett volna hegedűvel kíséreni.

Boul: Hegedűje itt van. *(a szongorán fekvő hegedűre mutat).*

Presl: Az még nem elég, és így egyedül. — —

Hölgy. Ah be kár!

Georg. Nagyságos grófné! én ugyan rossz zenész vagyok, de hogy még is nagysád kitűnjék, és a hölgyek halhatásától meg ne fosztassanak. —

Presl: Tehát hegedűvel fog kíséreni.

Georg. A mint csak — *(hegedűt vesszi)* csak tudok.

Hölgy. Ah mi szives a lovag.

Boul: Mind ezt fíjam' kitüntetésére intéztem, és ő veszi hasznát.

Presl: *(szongorához ül)* Egy rész Armidából.

Georg. *(hegedűjét hangosva, beszélget)* A mit nagysád akar. *(Boulognéhez)* Ön fíjac e hegedű főellenőr ur?

Boul: Igen övé.

Georg. Nem mintha dicséreni akarnám, hanem mondhatom otromba darab fa.

Boulogné. Uram!

Georg. A hegedüt értem. Egyébiránt mindig, *(a kurokat pergetve)* Igaz főellenőr ur, hol késik fija? Átkozott hamis hár. Miért nincs itt, legalább hölgyeink nem unatkoznak; az igen helytelen tőle.

Boul: Lovag ur!

Georg. Meglássá, még pórul jár a kis Guimardal. *(hegedűjén pompásan kevenyéz).*

Mind dicső!

Georg. *(Preslenéhez)* Parancsát várom grófné. —

Boul: Csakhogy vele beszélhessen. De azt nem fogod elérni. *(közöbe áll, s a hangjegyet felveszi)* Lovag ur! én majd a hangjegyet tartom.

Georges. Szükségtelen.

Boulog. De bizony mindenki tegyen a mennyit tehet.

Hölgy. Hálgasson Boulogné ur.

Presl: *(Armida minuet bevezetését játssza).*

Georg. *(Hegedűvel kíséri, — Boulognéhoz, ki őt meglökte. Vigyázzon Boulogné ur! ne jöjjon ugy a nyakamra, mintha a zsebbe akarna mászni.*

Boul: Egy kissé siket vagyok, a zenét pedig szenvedélyesen szeretem.

Georg. *(még mindig játsszik)* Mint látszik ön vak is, mert fordítva tartja a hangjegyet.

Boul: Az elragadtatás.

Georg. Mit sem tesz, ugy sem nézek oda. *(ismét egy mesterséges futárt csinál).*

Mind. Ah be dieső.

Presl: *(a lovaghoz)* Mennyi kifejezés, élet játékában!

Boul: Szép, szép! de mi a zene, úgy gondolnám a táncz jobban tetszenék hölgyeinknek. —

(Szomszéd szobából zene hallik) Ah! éppen *(Preslenének)* a minapi szép menüett.

Presl: Egyebet nem kívánok, de ön fija szállított-föl az első tánczra és tánczos nélkül. — —

Georg. Én ugyan elég rossz tánczos vagyok — de. —

Boul: A hóhér! a fiam jó.

Georg. De hogy a négyes csorbát ne szenvedjen. —

Presl: Kegyed is tánczol?

Boul: Elhiszem azt, a menüet tőle van, úgy tánczol, mint angyal *(félre)* Mit mivelék? azaz átkozott fija még sincs itt.

Georg. *(kesztyűt hoz és Preslenének nyújtja karját)* Grófné!

Tourvell. Ez borzasztó! alávaló árulás! *(kívül)*. —

Boul: *(örömmel)* Valahára—hála Istennek!

9-ik Jel. Voltak; Tourvell. *(az első felvonási vaddis köntösben kezében korbáccs)*

Tourvell. *(az utolsó szót hallotta)* Ugyan, hála Istennek! Azt hittem, hogy örökre ott kell maradnom.

Mind. Ah istenem!

Preslenné. Minő zavart!

Boulogné. És minő öltözet!

Tourvell. Börtöni pongyola.

Preslenné. Börtön?

Boulogné. Honnan jössz?

Tourvell. Honnan? a bastilléből.

Mind. A bastilléből!?

Boulogné. *(a nevetést elfojtva)* Hogyan? te voltál az? *(halkal)* szerencsétlen —

Presl: Hogyan báró ur, tehát ön volt az?

Tourvell. Igen én voltam; különösen osztoznak bajomban, mely engem majd dühössé tesz. *(hirtelen)* Igen uram, a bastilléből jövök; hasztalan mondtam nekik, de nézék meg csak kérem a leírást, olyan a különbség, mint éj és nap közt; ők álitották hogy az mind semmit sem tesz, itt az utasítás. Ezer aranyat adtam volna, ha mind vasra verethettem volna a puájukat; és most midőn a parancsnok szabadon bocsátott, tízezer aranyat adnék, ha az árulót fellelhetném! *(föltekint meglátja Georgest)* Im itt van.

Georges. Jó estét báró ur?

Tourvell. Ön itt lovag?

Georg: *(gunyolva)* Volt é szerencsés utja?

Tourvell. Uram azért még megfizetek önnek.

Georg: Meg fogom köszönni. *(nevetve)*

Tourvell. Ez gyalázatos árulás.

Preslenné. Uraim!

Boul: *(halkal a báróhoz)* El halgatsz boldogtalan!

Tourvell. Éppen nem.

Boul: (*halkal*) Még bajba keveredel.

Tourvell. Annál jobb.

Georg: (*tréfáson*) Báró ur ön hálátlan. Én, ki jót akartam önnek; — — Kérdezze csak atyját, ő tudom szivéből megbocsát —

Boul: O igen; hadjuk annyiban.

Tour: Mit tesz az, ha ő megbocsát? Az egész társaság ítéljen —

Geor: A mint tetszik, nem bánom, én épen nem vagyok meg átkodott; ha hibáztam, meg vallom. Lássuk báró ur, beszélje el az egész történetet.

Tourvell. Bizonyosan.

Boul: (*halkal*) Halgass az istenért! —

Tourvell. (*tüsszel*) Világért sem. Képzeljék csak édes dámáim! Ezen ur egy kosiban ült, egy történetecskét mesélt nekem, mintha épen egy fiatal hölgyhöz menne titkos összejövetelre, aki iránt én szenvedély — (*Preslenné pillanatával találkozik, egyszerre elhalgat*) O! végem! oda vagyok örökre! —

Boul: (*félre*) Mindig jobban jobban —

Georg: Nos tovább báró ur; ön félúton állapodott meg.

Presl: Tehát egy fiatal hölgyhöz, ki iránt ön — —

Tour: (*akadozva*) Nem — nem — ellenkezőleg — ő volt — — minthogy én — Igen — igen — — én tovább mentem, és vége — —

Presl: (*kacsagva*) Hát azért ritetett ön a Bastillébe?

Georg: Még nem tudják az egész dolgot. Minthogy a báró ur vonakodik, tehát én folytatom; képzeljék nagyságtok.—

Tourvell. Ne, ne, kérem — Szükségtelen mondom. *(hirtelen)* Én meg vagyok elégedve.

Georg: Ah ha ön meg van elégedve—

Tourvell. *(hirtelen)* Fogadás volt, és megvallom, hogy a lovag nyertes lett. *(el fojtott méreggel)* Mit adandó alkalommal meg is fizetek. *(ismét az előbbi táncz zene hallatszik)*

Boulogné. Helyesen helyesem! a táncz kezdődik.

Tourvell. *(korbácsát a szongorára teszi, s kesztyűt húsz)* Ah a minuet! teringettét épen jókor jövök. Nagysád tudja, hogy az első táncz enyim.

Georg: Nem, nem — ; bocsánat. *(elébe áll)*

Tourvell. Hogyan?

Préslen: A báró nem volt itt, s távollétében a lovagnak ígérkezém.

Tourvell. Ismét ő.

Georg; Önnek nyugalomra van szüksége; ha utazik az ember —

Préslen: *(a lovagnak nyújtja kezét— csipősen)* A nélkül is ma ön foglalja el helyét, illő hogy most ő foglalja-el a báróét. *(el az egész társaság)*

10. Jel. Tourvell, Boulogné.

Tour: Hisz ez valóságos bolondá tétel. Mit jelent mind ez?

Boul: Azt hogy hálóba kerültél, melyet a lovagnak készítettem; és ha magadra nem vigyázol, minden kilátásodat semmivé teszi.

Fourvell: Tehát nyilvános ház.

Boul: Szerencsére szavát adta. Sietted a jegyző érkezett, kinek már itt kellene lenni. Csak egyszer a házassági szerződés legyen aláírva.

Fourvell: Szerződés, és ő addig nőmmel tánczol.

Boul: Hozzájok megyek, szüntelen körültekintésem kell, hogy bollaódat jóvá tehessem. Te pedig menj szedd rendbe öltözeted. (*balra néz*) Istenem! ni most kezét fogja meg — Ah be kínos helyzet más helyett féltékenynek lenni! szinte izzadok belé. (*el balra*)

11. Jel. Tourvell egyedül.

Szedjem rendbe öltözetemet. (*balra tekint*) És az alatt azon utált szerencsén nőmmék udvarol. De most ha még egyszer olyan ügyes volna is akár pisztolyra, akár kardra; ha szinte meg öl is, de meg kell magamat bosszúnom!

12-ik Jel. Tourvell, Platon vigyázva jobbról.

Platon. Ha jól emlékezem erre távozámm (*félre*).

Tourvell. (*Meglátván Platont, megáll*)
Minő arc ez?

Platon. (*körülnéz*) Vigyázva! ne hogy ostobaságot kövessenek-el. (*észrevesszi a bárót*) Ah valaki! Felvigyázó talán vagy valami inas. (*halkal*) Pszt pszt!

Tourvell. (*félre*) Mi az? E titkolódzás! a kölyök gyanusnak látszik.

Plato. Mondja-meg csak barátom. —

Tourvell. Barátom?

Platon. Preslené grófnővel kívánnék szóllani. —

Tourvell. A grófnővel?

Platon. (*titkolózva*) Igen Georges lovag-felől.

Tourvell. (*félre*) Hát valamit forralnak. (*fennen*) Lehetetlen, a grófnének vendégei vannak.

Platon. Tudom de ő azt mondta, hogy azon esetben, ha magának ideje nem lesz valakit fog megbizni.

Tourvell. (*hirtelen*) Igen- az én vagyok, rád várokztam (*besárja a balajtót*).

Platon. (*mosolyog*) Mindjárt gyanítottam: ezt mondhatni osztán tapintatnak. Holmi ostoba szerecsen ezer balgaságot követett volna el; ellenben én egyszerre emberemre akadok. (*a báróhoz*) Tehát kegyed fogja nekem lefizetni a száz aranyat?

Tourvell. Száz arány! (*félre*) Ezer ördög. (*erszényt ad Platonnak*) Nincsen nálam több huszonötnel, a többit házamnál fölveheted.

Plat: Igen jól van. (*halkal*) Megkaptam.

Tourvell. Ah *(félre)* Mit jelent ez?

Plat: Ön tudja.

Tourvell. Tökéletesen. *(félre)* Az ördögbe, hacsak gyanítom is.

Platon. Sok bajba került; hanem végtére még is hozzá jutottam.

Tourvell. Jó, csak tovább. —

Plat De nem tudtam kinyitni a szekrényt.

Tourvell. Ah mi kár!

Platon. Én tehát szekrényestől elhoztam az arczképet.

Tourvell. *(fére)* Arczképét adta volna neki?!

Platon. És most itt van; így csak ismer-ni fogjuk jegyesét.

Tourvell. Jegyesét? *(félre)* Magamon kívül vagyok. Tehát házasodik? *(fennen)* Ez az arczkép. —

Platon. *(kis szekrényt ad neki)* Itt van, én nem láttam még, titok van benne.

Tourvell. Mindjárt megtudom én. Illyen mihez nagyon értek. *(kinyitja)* Mit látok? Szerecsennő!

Platon. Szerecsennő?

Tourvell. *(nevet)* No így hadd házasodjék. Átkozott minő hasonlatosság! A nő nem rút.

Plat: *(nézi)* Szép asszony! Várjon csak *(nézi)* Ah édes istenem! hisz ez ő! *(félre)* Noemi, a kis Camillének anyja.

Tourvell. Ismered?

Platon. Kétségkívül. Ugy de akkor az én uram. —

Tourvell. Érdeklí ez őt?

Platon. El hiszem. Haj! ha azt tudnák, ez őt semmivé tenné —

Tourvell. Semmivé tenné? *(félre)* Ez úttal meg hosszulhatom magam.

Platon. *(el akarja venni a képet)* Tüstént megyek tudtára adni.

Tourvell. Epen nem; te nem fogsz távozni.

Platon. De uram.

Tourvell. Valaki jó; jer köves engem.

Platon. *(bámul)* Hová?

Tourvell. Lakomba, messze innen; ott megkapod a száz aranyat — ezeret ha kell, s mennyit kívánsz.

Platon. De még is — —

Tour: *(a jobb oldali ajtó felé tolja)* Előre szerencsétlen! *(mind ketten el)*

18. Jel. Georges, Boulogné, Vendégek; később Jegyző, Presle Grófné, és hölgyek egymás után. *(teltszécsaf hallik a teremből.)*

Georg: Egy szót sem szólhatni vele. De Boulogné mindenütt sarkunkban van; legkisebb szónkra is szemesen ügyel. Nem tudom, de úgy hiszem valami kellemetlen dolognak kell történni. Ah itt jó.

Presle né. *(a teremből jó)* Ah lovag ur! Az új minuet ön szerzeménye? *(halkan)* Imént valamit akart a lovag mondani.

Geor: Igen mondani akaram nagysádnak —

Boul: (*Preslennéhez*) Grófné itt jegyzője, mit a teremben feledett.

Preslenné. (*hidegen*) Köszönöm.

Georg: Ismét itt van a szenvedhetetlen—

Boul: (*Preslennéhez*) A jegyző itt van. (*a jegyzőre mutat, ki balról asztalhoz ül*)

Georg. (*félre*) A jegyző!

Presl: (*félre*) Hly hamar, és adott szavam! —

Boul: (*mosolyg*) Mit méltóztatott a lovagnak mondani?

Presl: (*savarral*) Semmit, csak azt monda. —

Georg. (*vidámon*) A manóba főellenőrur, ön hiven teljesíti kötelességét, mindenütt ellenőröködik. Tánccs zeném szerencsés volt a grófnének megtetszeni; s kért; másolatnám-le számára.

Presl: (*hirtelen*) Igen lovag, felette szeretném, kivált ha önmaga írta.

Boul: Annál mi sem könnyebb (*a szorgára mutat*) Ott minden van mi szükséges.

Georg. (*odamegy*) Ezennel. (*félre*) Ha csak néhány sort írhatnék neki.

Boul. Mi pedig az alatt aláírjuk a szerződést.

Georg. (*félre*) Szerződést?!

Presl: (*félre*) Mit csináljak? A király ohajtja ez összekelet, vonakodásom megsérthetné.

Georg. (*félre*) Ah értem; hogyan akadályoztam meg?

Boul: (aláírta, Preslnéhez) Elsőben én íromalá, aztán fijam, ki nyugtalanul várja a boldog — (fordul fiját nem látván) Hová a manóba lett?

Presl: Hogyan? elment?

Boul: Nem; bizonyosan a teremben lesz; Ah itt jő. —

Presl: (félre) Vége minden reményemnek. —

Georg. (félre) Minden elveszett!

14ik Jel. Voltak; Tourvell
udvari köntösben,

Tourvell Mindent tudok. (félre) Előbb hadd legyen nőm (nőkhöz megy).

Boul: (Preslné felé tussítja fiját) Măskor udvarolhatsz. Most ird alá, ő a mienk.

Georg: (félre; gépileg songorászva) Mitévő legyenek? eszmélet ne hagy-el!

Tourvell. (Preslnéhez) Hogyan szép grófné? lehetséges-é? (az asztalhoz közelelt.)

Georg. Ha aláírja!

Tourvell. (aláírja) Győzelem.

Georg. Ah talán ez emlék! (accordot csinál Georges, az első felvonásban Preslné által említett dalt játsza s énekl.)

Tourvell. Preslnéhez nyújtja a tollát
Es most nagyságod.

Georg. (énekl. tovább.)

Presl: Mit hallok?

Georg: (énekel.)

Presl. *heves indulattal beszél az ének alatt*) Nem csalódom: igen, gyermekkorom dala. Ez ő, ugy van ez ő! — *(elhajítja a kezében tartott tollat)* Nem irom alá.

Tourvell. Mi ez grófné!

Boul: *(hosszá szalad:)* Hogyan nagyságos asszony? *(a vendégek előjönnek).*

Presl: Nem irom alá; igen uram el vagyok határozva; s ugy hiszem senkinek sincs joga erőltetni.

Georg. *(félre)* Ujra élek!

Tourvell. *(indulattal)* Illy meggyalázás?

Boul *(szavarral)* Megsemmisíteni illy szép kilátású házasságot; holott nagysád szavát adta. —

Presl: *(Georgra néz)* Igen szavamat adtam, mert még akkor nem tudám bizonyosan — később jobban megfontolám, és látva hogy ön fijának lelkülete, magaviselete, aztán én akaratomnak urnője vagyok; és ismétlem nem irom alá. — *(szünet).*

Tourvell. *(félre, Preslené pillanatit kísérve)* Ismét ő! — találkozó pillanataik, arczán a győzelem mosoly. *(összeszedi magát)* Grófné! mentsen isten, hogy mi kegyedet legkevesebbé kívánnánk erőltetni; — de mielőtt távoznánk, megfogja engedni, hogy a nemes vetély társt, ki miatt elmellőztem, a társasággal megismertessem. *(Georgsége mutat).*

Georg. (akaratlanul a szongorán lévő korbácshoz nyúl) Uram!

Tourvell. (gunnyal) Oh tudom, hogy jól ért a korbácshoz. Hja! ha azzal neveltetik-fel az ember.

Presl: (nyugtalanul) Báró ur!

Georg. (kieszt kezéből a korbácsot) Istenem! —

Mind. Hogyau?

Tourvell. (fennhangon) Igen dámáim; mit mondanának önök egy nyomorult rabszolgáról, ki gyarmatunkból, a megérdemlett büntetés alól elillant; ki bitorolt név alatt termeinkbe az udvarba lopódzott megcsalni nemességet, a hercegeket, az egész franzhont? E nyomorult alávaló, (Georgesre mutat) előttiünk áll.

Georg: (rémitő kitöréssel, barátaitól feltartóztatva) Ha! gyalázatos.

Boul: Fiam!

Presl: (remegve) Ide uraim az istenér!

Georg:(a báróhoz elfojtott hangon) Ezért számot adandasz!

Tourvell. Szerecsenek? a rabszolgának? — Előítéletnek nem hódolok mindenkivel meegvereksem s ha ön szabad volna, nem modanék ellen, (keserű gunnyal) De a szerecsen Camille, Noemi fija.

Boul: (rémülve) Noemi fija? Istenem o az! (székre rogy).

Tourvell. (kesztyűvel arcsulcsapást mutat) Legfellyebb ennyit érdemel.

Georg: (*neki rohan*) Alávaló érezni fogod bosszumat! (*a vendégek gátolják*)

Preslenné. Az ég szerelméért uraim!

Tour: (*bízzkén Georgeshez*) Hazudtoljon meg. —

Georg: (*bosszus hangon*) Nem; megvallom, dicsekszen vele. — Mert kivülem mit sem köszönök senkinek. Érti báró ur. — De azon Camille — Noemi fija, kit lábbal taposni, megsemmisíteni akar, szabad. — (*a papírt mutatja melyet Preslennétől kapott*) Szabadságát jóltévő angyalának köszöni: s a szabad embertől mint mondá nem tagadja-meg az elégtételt, ezt mondá ön. (*halkan kezét megszorítja*) Én önt a halálnak szentelem.

Tourvell. Elfogadom.

Georg. Holnap.

Tourvell. Nap keltekor.

Boul:

Preslenné.

} Aljatok-meg!

Presl: (*újulva jobbra székre rogyik. — a nők ápolni sietnek; de Boutogné rétmúlce néz fijára, és a lovagra, kik egymás kezét fogva maradnak, míg a függöny lehull).*

Vége a második felvonásnak.

HARMADIK FELVONÁS

(Georges' laka, közép oldalajtóval, ablak, kandalló, itt ott virágok; képek, porcellánok. Jobbról asztal, székekkel; balról nyugágy)

1-ső Jel. Georges egyedül. *Inas (eszengetésre be).*

Georg: *(az asztal mellett ül)* E leveleket az illető helyre

Inas. *(elmegy)* Hat óra, és senki. — Pár-baj. En, ki meggyaláztatástól mentnek hívém magam; ki esküvém, hogy károm soha nem emelend kardot komoly vitában. De most meg kell lenni. A gyáva, ki az imádott nő előtt becsstelenített-meg, nem élhet egy perczig sem. *(karszékre veti magát)* És ő! Istenem! mit fog felölem gondolni? *(halgatószik)* Valaki jó; ah te vagy Platon!

2-ik Jel. Georges, Platon.

Platon *(szomoruan)* Igen uram, már én nem is tudom mint nevezzem magam. En kétségbeesett dühös vagyok.

Georg: Dühös? ki ellen?

Platon. Ki ellen? Enmagam ellen, ki mindent okoztam, a legjobb szándékkal is

balgaságot követtem-el. Akármellyik ostoba szerecsen is okosabban viselendé magát; most már gyűlölöm az egész fehér nemet enmagamban. —

Georg (*nyugtalanul*) Adtad levelemet a bárónak?

Platon. Épen az böszített-fel. Mihelyt megpillantám a semmirevalót, ki gyalázatosan rászédett, azonnal magamon kívül lettem dühösségemben. Megfojtám a gazfit ha az ajtón ki nem vet.

Georg. Jól tette, minek avatkozol-bele.

Platon. Minek avatkozom bele? — De ilyen jó ur, mint az enyém! (*letérdel*) Tiporjon-el, — jó uram! öljön-meg! tegyen semmivé! megköszönöm; kimondhatlan terhet veszte nyakamról.

Georg. Legyen vége (*más oldalra megy*).

Platon. Legalább verjen-meg kérem.

Georg. Hagyj-fel mondom. Mit felelt a báró? —

Platon. (*felkel*) Egy óra múlva itt lesz a tanuval együtt.

Georg. (*magában*) Ismét egy órát várni. Tudósítottad La Morlieret?

Platon. Aludt mikor hozzá mentem; s a midőn tudtára adtam a dolgot, elkezdett nevetni, azután frissen felöltözött, mintha valami mulatságra vagy örömsre sietne.

Georg. (*magában*) Bösszút állni valóban örö-

Platon Igen, de hát ha történetből? —

Georg. És te rettegsz? Nem bizol bennem? —

Platon. Bizom igen is; de mikor olyan tudatlannal van az embernek dolga; egy szerencsétlen vágás nagyon hamar megtörténik. —

Georg. (*halgatódszik*) Valakit hallok, ez ő.

Platon (*félre*) Mindegy, én alapt leszek; és ha az a másik jöni talál, olly gorombán fogok vele bánni mint valami szerencsen.

3-ik Jel. Voltak, Morliere.

Morliere. Itt vagyok.

Georg. (*keset fog vele*) Köszönöm Morliere! köszönöm!

Molliere. Nem is kellett egyéb hogy aonnal fölugorjam. Mondsza csak komoly a dolog? —

Georg. Felette komoly.

Morliere. Annál jobb. Ugy is rég nem adtál leczkét, legalább tanulok valamit (*elte-rül a nyugágyon*) Igaz, nem voltál az este a kis Villequie hercegnőnél? pompás mulatság volt. — Mivel vistic? kard, vagy pisztoly?

Georg. Még nem tudom.

Morliere. Felsőges estély volt! És játszottunk is barátom. — Kivel visz?

Georg. Tourvell báróval.

Morliere. (*fölkél és kacag*) Ha! ha! ha! Ki a postakocsiban ült. És ő bátorzkodott sértve érezni magát?

Georg. Nem barátom, sokkal több.

Morliere. De nem csudálkozom. Vannak arczok mellyeket nem szenvedhetünk, s akármit csináljunk, végre is csak meg kell őket ölni. Kellemetlen dolog, de meg kell lenni.

Georg. *(elmerülve)* A sors így akarja.

Morliere. Eh mit, csak egy báróval lesz kevesebb; marad még elég. Mi megyünk hozzá? —

Georg. Nem, ide jövend.

Morliere. No ugy várhatunk egy darabig; mert ha esze van, ugy előbb, mint sem ide jöne, végrendeletet csinál, s gyász hirdetményét kinyomatja.

Platon. *(titkosan bejő)* Lovag ur!

Georg. Mit akarsz?

Platon. *(titokban)* Látogató van kün. Egy szép fátyolozott dáma.

Morlier. Dáma?

Platon. Ki egyáltalán beszélni akar a lovag urral.

Georg. Reggeli 6 órakor?

Morliere. A reggeli légyott, mellyhez tanú nem kell. *(indul)*.

Georg. *(föltartja)* Maradj, esküszöm semmit sem tudok róla.

Morliere. Jól van jól; — a nélkül sem reggeliztem; — éttermedbe megyek. A mi pedig az ismeretlen hölgyet illeti.

Platon. Itt jő azon dáma.

4-ik Jel. Voltak. Preslenné. *(sebesen be)*

Platon. Ez nő, itt nincs veszély. *(elmegy közepén)*

Morliere. *(el jobbra. Györgyelt váltva)*

5. Jel. Georges, Preslenné.

Preslenné. *(fátyolt félre veti)* Ah istenem! féltem hogy későn érkezem.

Georg: Mit látok. Nagyságod itt?

Preslenné. *(halványan, zavarral)* Ne kérdeje hogy jövék ide; nem tudom. Lakását sem tudtam, s még is itt vagyok.

Georg: Az ijedés, zavar. *(üléssel kirúlja)* O kérem nagysádat —

Preslenné. Nem, csak néhány pillanatnyi időm van, kocsimat nem messze hagyám. Én utazom, Parist örökre elhagyom.

Georg: Nagysád elútazik?

Preslenné. Igen, vissza térek oda, honnan soha sem kelle távoznom; — távol a gonoszok' nyelvétől.

Georg: Mit, s mérges fullánkjokkal bártorkodtak?

Preslenné. Ki parancsolhat nekik halgatást? Nem volt-é nyilvános meg gyaláztatás? Nem házamban történt é? Nem én szolgálatam-é tárgyul, ürügyül? Női becsületet be mocskolni, semmivé tenni, nekik semmiség. Utált tekintetőkkel daczolni nincs erőm, távoznom kell; de mi előtt elutaznám, látnom kelt önt utoljára. Lovag ur, mindenre, mi

ön előtt szent, kérem hagyjon fel bosszúvágásával!

Georg: Büntetlenül hagyjam a legérzékenyebb meg gyaláztatást?

Preslené. Ne ámítsa-el magát lovag. A párbaj, bár mi legyen is sükere, mit sem tehet jóvá. Magamról nem szóllok, nem nevenről, melyre e vita, melyben két ember' élete koczkáztatik homályt vonhat, nem említem a nő' szerencsétlenségét, kire nehezedik egy ember halálának sulya. Csak önt egyedül, önt említem, e pár baj, ha győzend, meg fosztja jövődő boldogságától, szerencsétlenségétől.

Georg: (*keservel*) Nem veszteltem é el mind azt egy konoknak kiméletlensége által? Becsület, hír, név, nem fosztott e meg mindentől a gyáva Tourvel a fényes társaság' szemei előtt, kik gyaláztatomnak szemtanúi valának. Vagyok é más mint alávaló rabszolga, kit az utolsó európai büntetlenül halmozhat megvetés, és lenézéssel?

Preslené. Ne hidje azt lovag.

Georg: S tudja-é nagysád, mit tett nekem azon ember, kit velem kiméltetni kíván? Tudja é, hogy tizenöt évi reményeimet dulta szét. Igen, e pillanatban, midőn talán utoljára beszéllek nagyságoddal, meg vallom életemnek e titkát, mit soha emberi lény nem tudta meg. Sz. Domingo tikkasztó ege, s a lánczok alatt, melyeket születésemkor öröklöttem — egy jobb világról, boldogabb

jövőről álmodtam; mert rabszolga bár, de szabad lelket, s lánczaim széttörésére elég erőt érzék keblemben. Gyermekkorom' bölcsőjénél egy angyal jelent meg isteni gondviselésként, s tetteim' lelke, vezére leve. Érette támadt keblemben a nagyra vágyás, érette igyekeztem másokon túl emelkedni; — egy mosolyáért örömmel áldozandám egész életemet, s nagysád jól tudja ha meghazudtolám é valaha e szent érzelmet?

Preslené. Soha.

Georg: Futni kén tetém, de őt soha sem feledém, és 15 év alatt e szerelem, az egy igazi, az egyetlen való mit érezék, életem-mé vált, minden áron fel jutni törekvém: fölemelkedni hozzá. Nem tudom mi ösztön sugá lelkembe, hogy még arcom' különössége, a rabszolgaság e lemoshatlan jele is javamra leend, s a hiu tulajdonok, melyeket csak a kábák figyelme meg nyerésére tevék tulajdonimma, — mind ez útat tört a feljutásra. De ez nem volt elég. Polcz kellett nekem az emberek között, s majd midőn a becsület, méltóság, melyet egyedül magam vívandék-ki, eltörölték születésem' mocskát, s a korbács' gyalázatát, mely valaha arcom barázdítá, majd ha az oly igen kevély emberek kezüket nyujtandók nekem mint egyenlőjűknek, akkor feléje fordítottam volna azemeimet, mondva: im ez a te munkád, neked köszönöm mi vagyok, mit tevék; szólj méltó vagyok é hozzád? vagy még többet tevék?

Presl: Ah Camille, szívem jól tudja mind-
ezt. — —

Georg. *(kéttséggel)* És e 15 évi remé-
nyemet ez ember dutá-szét. S nagysád még
azt kívánja, hogy megbocsássak neki. Nem,
nem; elrablott boldogságomért utolsó csepp
vérét ontom-ki!

Presl: Oh halgasson az istenre kérem,
hallgason-meg. Nincs-é bátorsága feledni a
gyalázatot, s ön magát meggyőzni? — Mit
kárpótolna önnek ezen szomorú győzelem?
Van-é szüksége hogy ismét egyel többször
győzzön? *(nyájasan)* Camille! tegnap még
enyim volt ön, tulajdonom; egy szómmal
megakadályozhatám e párbajt, s a szabad-
ság, mellyel önt megajándékozám — — —
(Georges egy mozdulattal tess) Nem bántam —
meg mit tevék, ön azt rég megérdemlé; —
de hát örökre elvesztettem a hatalmat, mit
felette gyakorlék? Nem rendelkezhetem-é
vele szabadon, mint hajdan? *(sokkal élén-
kebben, mintegy Georgest a beszédben akadá-
lyozni akaró)* Ne szóljon Camille. Jussón
eszében gyermek korunk, miként igyekezett
nekem mindenben tetszeni; legcsekélyebb
akaratomnak mint hódolt vakon. Oh akkor,
ha egy becsület sértés' megbocsátását, vagy
halálos ellenének életét kívántam volna, —
tudom kérésem sikeretlen nem leendett; s
most midőn magamért, enmagamért esdek-
lek, midőn már nem parancsolok, hanem
könyörgök, kevesebbet várjak-é? meg akár-é

büntetni, hogy jó, hogy nagylelkű voltam?

Georg: (*egy gondolattól meglepve*) Ah értem. —

Presl: Hogyan?

Georg: Tourvell báró, kihez nagysádnak nőül kelle menni. —

Presl: Tovább. —

Georg: Érte aggódik.

Presl: (*megvetéssel*) Érte? — és ha önért.

Georg. (*örömmel*) Értem, nagy isten mit mond? —

Presl: Mit könnyeim, és aggodalmam rég tudathatott önnel; igen, mivel kérelhetlensége e nyilatkozásra kényszerített, — megvallom: egyedül önt szeretem, csak ön vesztét rettegem. —

Georg. Jól hallottam-é? E nem remélt boldogság! —

Presl: És most, midőn életem, nyugalmam forog koczkán, örökre feledni fogja a bosszút; — igen szemeiből olvasom, minden bizonnyal feledni fogja a vágytárs' sértését.

Georg. Sokkal kevésbé mint valaha. E vallomás ellenem sorsát határozta-el. Kit nagysád szeret, megbecstelenítve nem élhet.

Presl: Oh ég!

Georg. Nincs hatalom, melly bosszúmtól megóvja.

Boul: (*kivül*) Mondom, hogy beszélni akarok veled, —

Presl: (*ijedten*) Mit hallok? e hang!

Georg. Ez de Boulogne.

Presl: Elvesztem ha itt talál.

Georg. (*baloldali ajtót kinyitja*) Itt ezen ajtó, amott egy más lépcső a kertre vezet, onnan könnyen kocsijához juthat.

Presl.: (*sátyolát vesszi, s az ajtóhoz megy*) Elég; isten önnel.

Georg. Örökre.

Presl.: (*az ajtót félig nyitva tartja*) Halgasson rám Camille. Hő szerelmem daczára, s bár halnom kelljen fájdalomban, de ha e párbaj megtörténik, ugy e pillanatban utazom. Ez életben nem fog többé látni.

Georg. (*tusakodva*) Ah illy áldozat!

Presl.: (*szorongva*) Nos?

Georg.: (*szünet után határozottan*) Isten velünk grófné.

Presl.: Ah! Isten velünk! (*eltűnik, az ajtót bezárja*).

Georg. (*egyedül*) Elvesztve örökre. —

Platon. (*jelentve*) De Boulogne ur.

6-ik Jel. Georges, de Boulogné.

Georg. Meg nem foghatom, mi hozza önt hozzám?

Boul: Hiszen — tudom kogy nem engem vár a lovag; de siettem a rendelt óra előtt, ne hogy fiam megtudja.

Georges. (*gunnyal*) Ah! ön tehát fija' tudta nélkül bocsánatot koldúlni jött.

Boul: Nem uram — csak azt mondom, e párbaj meg nem történhetik.

Georg.: (*gunnyal*) Tán ismét zárparancs van zsebében? Tudjuk hogy ezek rendes fegyverei.

Boul: Nem uram. Folyamodhattam volna ugyan a királyhoz e veszélyt meg akadályozni, de nem tettem; egyedül önt választám bírónak. — *(savarral)* Ah ha tudandja, ha föl-fedem a titkot, mihez a történet tegnap véletlenül juttatott, s minek mind ekkorig hasztalan igyekeztem nyomába jutni, — Őn nem fog késedelmezni a gyűlölség, és bosszú lángját kebléből végkép ki irtani, ha csak egy szót szöllok, rémulve ejtiki kezéből fegyverét.

Georg: *(csudálkozva)* Hogyan?

Boul: *(magában)* Mint reszketek! hol vegyek elég erőt.

Georg: Szóljon ön.

Boul: No tehát György—fiam Tourvel báró, kire bosszuló kardját emelé, tudja meg hogy ő—

Georg: Tovább. —

Boul: Ő a te testvéred.

Georg: *(hátrálva)* Testvérem!?

Boul: *(kitünő indulattal)* Igen Georges, a te testvéred.

Georges. Ő?

Boul: Kimélj meg szemrehányásodtól. — *(szégyen savarral halk hangon)* Anyád, oh a szelid angyal! tiszta hü szerelme bizonynyal más sorsra volt érdemes! de gazdag házasság kecsegtette nagyravágyó lelkemet, s a múltnak minden emlékét el akartam távolítani, mely azt meg semmisíthetné. Feledve mivel anyádnak, a jó Noeminek tartoztam — *(szégyen hangján)* el adtam őt, azon pillanatban midőn a természet anyává szentelé.

Georg: *(fel intulva)* El adni őt, és gyermekét!

Boul: Nem akarok oly hibát menteni, mit többé jóvá tenni nem lehet. Ugy van Georges, te fiam vagy, és most midőn atyád kér—

Georg: Atyám! Én csak a szegény Noemit ismerem, az édes anyát ki engem szeretett, kireám gondot viselt; más rokonom nincs.

Boul: *(ijedve)* Oh ég! ste meg vetnél?

Georg: Mit ön maga meg vetett. *(keservesen)* Gondolja ön uram, hogy az atyai czím oly csekély név, miről lemondhatuak, ha terhünkre van, és ismét vissza vehetünk? hogy annak jogait lehet gyakorolni, s kötelességeit semmivé tenni? Elégnek tartja ön huszonöt év után így szólni, egy lealázott, meg becstelenített teremtményhez: én soha sem akartalak eszmerni, én téged a megvételnek adtalak martalékol, eladtalak születésed előtt, mivelleted gyalázat leendett reám; de ma, midőn nevem, s javaim örökösséért rettegek, élete kezéd közt van, te fel fogod nekem áldozni híredet, becsületedet, én úgy akarom, s te engedelmeskedni tartozol, mert én atyád vagyok, s te fiam.

Boul: *(esdő hangon)* Georges.

Georg: Atyám?— nekem?— hol volt ő — midőn a büszke urnő korbácsa arcomat bárázditá, s gyalázattal bélyegezte? Hol volt ő, midőn a homoktéréken futva, darab kenyérrel, és egy csepp vizet köldölök erőm fel-

tartásata? mellettem volt é ezen jó atya, nyújtotta é karját, midön nap' heve, és az iszonyú munka alatt lerogyva verejtékemmel itattam a földet? És később, midön rendíthetlen lelkem a szerencsével daczolva, rangot, hír nevet vivottki magának, eljött é a jó atya engem keblére vonni, s így szólit fíjam! büszke vagyok reád! — — Nem, — a törvényes fiúnak minden kedvezés, szerelem; a rabszolgának csak utálat, meg vetés, és szégyen. Láthatja uram, hogy nincs atyám, s hogy nem is volt soha.

Boul: (*aggódva*) E bánás módot meg érdemlettem; de te nem lész hajthatlan; Georges! az istenre kénszerítlek feledd a megbántást, és hagyjfel a párbajjal, mely bűn lenne.

Georg: (*büszkén*) Hogy pirulás nélkül tehessem azt, valja meg nyilván hogy ő testvérem; nem csupán itt előttem veszketve, hanem az egész világ' hallattára. Ön le süti szemét? Nem felel? — értem: bosszumat elengedve futnom kell e helyről, hogy becsutenségem' mocska mentsemeg ön fíja nevét, s én bosszumhan, gyalázatomban futlak. Látzik hogy becsütetem nem öné, különben nem becsülné ily kevésre.

Boul: Igaztalan! Könyörületlen vagy. De ha az előítélet, a világ elszakaszt keblemről, s a yai szeretetemenek határt szab, há nem lehet szívem sugallatát követnem a nélkül, hogy utálatot, megvetést vonjak magam-

és nem lennél é nagy lelkü kínaimtrak
véget vetni! Fijam' életét kérem tőled —
térden álva kérem!

Georg: *(hirtelen föl emeli)* Uram —
Boulogne. Tettemért nem pirúlok.

Georg: Hagyjon el ön.

Boul: O bocsáss meg!

Georg: Távozzék mondom. *(halgatódzik)*
Ha! valaki jő!

Boul: *(ijedve jobb oldalra megy)* Ez ő.

Georg: Távozzék! kérem!

Boul: Nem, maradok, jelen akarok lenni.

Georg: Mit gondol?

Boulogné. Semmi hatalom el nem tilt-
hat innen, látni akarom sorsomat; lesz eröm
mindent tűrni; de jusson eszébe — *Cluj*

Georg: Jusson eszébe, hogy semmit
sem igértem, s hogy meg vagyok becstelenítve.

Boul: *(as elősszínre lép, úgy hogy a be-
jövő báró elsöben nem látja)*

7-ik Jel. Voltak, Tourvell, Platon,
középröl; később a zajra Morliere.

Platon. *(kön)* Lehetlen uram, én benem
bocsátom —

Tourvell. *(Georgeshez)* Parancsoljon hal-
gatást inasának a lovag; kik öut nem ismerik,
azt hinnék hogy éppen ide juthatásom
gátlására állítatott ki.

Georg: Távozzál! *(Platonhoz)*

Platon. Kérem!

Georg: Távozzál mondom, s az ajtókat zárd be. —

Platon. Ah szerencsétlen uram! (*el az ajtót be zárja*)

3-ik Jel. Voltak, Platon nélkül.

Georges. (*zavarral Morlierre mutatva a báróhoz*) Báró ur! ime itt segédem; őnémet nem látom.

Tourvell. Meg untam reá várakozni; soká nem késhetik.

Boulogné. (*elő lép*). Ő már itt van.

Morliere. De Boulogné!

Tourvell. Atyám!

Boulogné. Igen én leszek helyettese, fiam segéde —

Tourvell. Ön atyám?

Morliere. }

Georges. } Az nem lehet.

Boulogné. Miért uraim? Ki tiltja el? kit érdekel inkább a báró' becsülete, mint atyját? O ne féljenek semmit, nem fogom a bajvivást akadályozni. (*Georgesre néz*) Az már most lehetlen; s mivel az atya' kérelme meg vettetett, feledje el azt is ki vagyok, és csak ellenének tanuját lássa bennem; lesz erőm a történendőket eltűrni.

Tourvell. Az egekre kérem atyám ki-mélje magát!

Boul: Ezerszerte inkább szenvednék a távolban.

Mind. Uram!

Boul: Akarom; senkinek sincs joga elle-
nezni (*Morlierehez*) Haljuk uram a föltételeket.

Georges. Ah mi kin! (*fébre*)

Tourvell. A föltételek tudvák, és hely-
be hagyvák.

Boul: }
Morliere. } Hogyan?

Tourvell. (*Georgeshez*) Igen uram. Le-
velét vevém, igazság szeretetéért fogadja kö-
szönetemet. Rám bizza a fegyver választást,
én a pisztoly mellett maradok. Ön a sértett
fél-ön lö először.

Boul: (*ijedten*) Ő?

Georg: Mit mondt?

Morliere. Az igazság úgy kívánja.

Tourvell. Kedvezést nem kívánok, s bár
mi legyen a következés, akarom, hogy a pár-
haj törvényei szorosán megtartassanak. A ko-
csik alatt várakoznak, mennyünk.

Morliere. }
Tourvell. } indulnak

Boul: Nagy Isten! (*halkal kétségbe esés-
sel Georgeshez*) Testvéred, Georges! Testvé-
red, nem fegyverkeztet é le csupán látása?

Georg: (*keserve*) Ah ön felette könyörü-
letlen! általa vesztettem el mindenemet; csak
becsületem maradt sajátom; most ezt is ál-
dozatul kívánja. — — Legyen, hogy boldog-
talanságomat egészen önnek köszönhessem.

Tourvell. (*csudálkozva vissza-jő*) Uram!

Georg: (*pillanatnyi belső tusakodás után*)
Gondoljon felőlem a báró mit akar, mond-

jon szószegő, becsület—nélküli embernek;—
de a párbaj nem történhetik meg;— én a
háróval nem vihatok.

Morliere. } Mit hallok
Tourvell. }

Boulogné. (örömmel) Ah!

Georg: (mély keservvel) És most hirdesse
ki, hogy Georges lovag gyáva fattyú, ki ön-
nel meg vivni vonakodik. Tetézzem megve-
tés, és utálattal.—örömmel szenvedem. (Bou-
lognéhoz halkal) Meg van é ön elégedve?
Le vagyok eléggé alázva?!

Morliere. (csudálkozva) Lovag!

Tourvell. Ez lehetlen! (atyjára néz)
Ily beszéd! mi történt itt? Atyám önök egye-
dül voltak, mit mondott ön neki?

Preslenné. (hirtelen kitép a bal ajtón)
Nem mást, minthogy — — —

Mind. mit látok?

Boulogné A grófné!

Preslenné. (folytatólag) Ön a lovagnak
testvére.

Tourvell. } Testvére.
Morliere. }

Preslenné. Es most az emberek' legne-
mesebbikéhez, az elismert, a le alázotthoz
így szóllok én—Presle grófné: kérlek lovag!
fogadd el jobbomat, büszke leszek nőd lehetni!

Geor: (örömtől elragadtatva Presle grófné
karjára hajol.—Boulogne leverve áll, a báró
Georges' karjába rohan. Atalános csoportosul;
a függöny le hull.)

Vége.

Beszélgetés,

a' magyar dráma, és magyar dáma *)
között.

Dráma. Én a halhatatlan istennők' szü-
löttem vagyok, és az égiektől jövök a földre.

Dáma. Azért olyan sovány kegyed, hogy
nálunk épen nem tud tettzeni. — Ugyan mi-
vel élt ottan?

Dráma. Ambroziával, és nectárral,
mint a halhatatlan istenek szoktak.

Dáma. Azt nem okosan cselekedte ke-
gyed, mert közöttünk igen megfogja sinle-
ni. Azon ételek itt igen drágák lesznek. Jobb
lett volna magát földiesebbekhez szoktatnia.

Dráma. Én a földön is égi eredetem-
hez illőleg reménylek élni; az istenek ide
fognak utánnam ambroziát küldeni, és édes
nectárt, melyekkel hiveimet meg is szándé-
kozom vendégelni.

Dáma. Haszontalanságra törekszik ke-
gyed, nálunk az aszszonyok nem isznak, csak
vizet, a férfiaknak pedig csak szeszes ital
kell, fehér vagy veres mindegy; — de szö-
lőből csinált legyen.

*) Dáma fő rendű aszszonytságot jelent, és itt
rövidsége, 's öszvehangzása miatt használtatik.

D r á m a. Megszeliditem én őket: asszonyaitok a vizen kívül más italt is fognak szeretni, a férfiak egész boldogságukat nem helyezendik a borban, A szellemi italok' idejét fogom én földeríteni.

D á m a. Szabadságában áll dráma asszonyoságnak megkisírteni; de nem hiszem hogy sikerrel dolgozzék.

D r á m a. Én minden szóp, jó, és nagy-nak pártolója vagyok.

D á m a. Mi-is; e részben csak nem akar kegyed bennünket felülmulni? — Kegyed is csak asszony mint mi, — és mi is asszonyok vagyunk, ha kegyed az.

D r á m a. Én a bünt álarozatlan fertelmében mutatom ki, és a gonoszsgot megbüntetem.

D á m a. Hiszen nints kegyednek dere-se, nintsenek hajdúi; oly magán jár mint a szegény ember gondolata.

D r á m a. Idegen földre léptem ugyan, — de nem idegen szívvél; én kedvellem-e hon' fiait.

D á m a. Azt mi-is tesszük: ezért éppen nem volt szükséges asszonyoságának fáradnia

D r á m a. Az én szerelmem meanyoi tisztaságú; —én őket lélekben kedvelem, a szellemi kéjjel akarom elárasztani. —

D á m a. Kegyed igen megelekedő. — Ez dicséretére válik. — Mi azonban nem állunk kegyed után, mert ismerjük rendeltetésünket: szeretni és szerettetni. — De a mi sze-

relmünk nem oly eláradó; — mi kötelességeinket is ösmerjük. Mi egyhez vagyunk hívek. —

Dáma. A szellem az egész világra törhatni, s a nemzet tagjai között senkinél sem tesz kivételt. S csak az erkölcs szerint sorozza a személyeket. —

Dáma. Mi nem vagyunk oly együgyűek, mi tekintetbe szoktuk venni a rangot, gazdagságot, szépséget, nyelvet. —

Dáma. En a nemzeti nyelvet szoktam különösen pártolni. —

Dáma. Részint mi is értünk magyarul.

Dáma. A hol én föllépek, ott csinosúl az izlés, ismeret magvak hintetnek el, vélemények kelnek és gyarapodnak, általános zsidongás keletkezik az életben.

Dáma. Ez igen szép tulajdonság kegyedben, ezért szeretem; ugy is oly sokszor és oly igen elunom magamat. — Tehát nem távozik el azonnal tőlünk? — Kérem kérem.

Dáma. En e szép hazában, ezen erős nemzetnél akarok meghonosodni.

Dáma. O! mi kedves teremtéske ön!

Dáma. Egy szép pályát akarok megkezdeni itt elsőben; — mert eddigi járásom ut-törés sem lehet. — Magas érzelmeket fogok megpendíteni ezen érzet-árva hazában.

Dáma. Mi pedig érzelmeidnek hív viszahangoztatói leszünk. —

Dáma. Nagy tetteket mutatok a honfainak, hogy a kislelküek elszégyeneljék

magukat, az erősek pedig szilárduljanak.

Dáma. Es mi eltanuljuk tetteid regéit, s gyermekeinket megtanítjuk reájuk, hogy lelkök magasra irányzott legyen.

Dráma. Mind ezt pedig a nemzet nyelvén teszem: körültem, és általam nyelvednek föl kell virágoznia. —

Dáma. Oh de mi igen sokan nem fogunk megérteni; mert mi eddig-elé nem igen valánk buzgók a nemzeti nyelvben, mintha nem-is a magyar haza leányai lettünk volna. Oh be kár, hogy majd süketeknek fogsz beszélni! —

Dráma. Ne búsulj; én mindehátó vagyok: a szellemelek hazája nemze engemet, fényből és erőből alkotva. Én világítok és erősítek, az emberi szív könnyen idomítható anyag előttem. Csak haza leányának ismerjetelek, hogy egyszer már otthonosan penditsem-meg hangjaimat.

Dáma. Oh ezt igen szívesen tesszük! Mi téged polgári és nemesi joggal fölruházunk, sőt uralkodóvá teszünk estéinken; csak kedvesen mulattass benünket;

Dráma. Én egyesíteni foglak titeket, kik most szétszórva vagytok: együtt fogtok édes érzetekre olvadni, nagy tettekben gyönyörködni, együtt könnyeztek, egygé lesztek.

Dáma. Bocsáss meg édes aszszonyom, hogy ugy félre ismertelek. Miért nem nyilatkoztatád ki előbb magadat? — Már régen pártolód és híved lettem volna.

Dráma. Cselekvésben szokásom nékem nyilatkozni, s most is csak irántadi vonzalmamnak köszönjed, hogy magyarázatot adtam magam felül. Mi tagadás benne: nekem megtetszett e bájoló nyelv, ez erőrejtő nemzet, s ez okbul benned és általa pártolót akarék magamnak szerezni.

Dáma. Bizzál bennem: a mint egy magyar hölgy érez, úgy fog minnyája érezni. Mi téged szeretve, honunkat szeretjük; s téged pártolva, férfaink erényét pártoljuk, buzdítandjuk. — Ezekért pedig mely nő nem fogna mindent merni? Mi örökös barátok maradunk!

BCU Cluj / Central University **Vajda Péter.**

Nász és sir.

Kerek asztalkája mellett ült Rózsa, hímző rájárára hajoltan, kezei rózsát, és nefelejcsét varva, egymásnak adák a tűt. A rózsákból és nefelejcsékből dohányzatskö készüendő kedvese Gyula számára, ki átellenében ült, s papirost nyirbált. Nagy ideje némák mind ketten. Rózsa gyakran néz-fel Gyulára, mintha kérdezné tőle: mi baja? miért szótalan? de szemeik nem találkoznak, mert Gyuláé lesütött, övé is; unatkozni, vagy gondolkozni látszik: — semmiről vagy mindeorról, csak Rózsáról nem.“ „Szép idő van—mondá végre Rózsa, a csendet megszakasztva—anyámat is kicsalta barátneit látogatni. Én nem menék vele, mert tudtam hogy te jössz. — Később nem—de érte meggyünk? Gyula nem felelt, mert elméje másutt koválygott.“ Miért neheztelsz Gyula? „kérdé ismét a leányka.“ Gyula most sem felelt; hanem a felnyirbált papiros kifogyván kezéből, az ollót csendesen az asztalra ereszté ujjaíró, szemeit a falórára függeszté, s halkal mondá: „6 óra,—dolgom van.“ S kalapja után nyult. „Már elmegy Gyulám?“ — „El, barátom ígérte hogy meglátogat... — „Te neheztelsz Gyulám, s én nem tudom miért, — „Isten mentsen, de menem

kell.“ „Engedd hadd mentsem magamat.“
„Miért mentenéd? Ki neheztel? Én nem.“ —
„Egész délután alig szóllottál hármát.“ —
„Éj de hogy. Isten veled!“ mondá végre
Gyula, s kezét a kilincsre tette. „S te meg
sem csókolsz?“ mondá szemérmesen Rózsa.
„Vagy ugy!“ dűnnyögé Gyula, megcsókolta
Rózsát, s távozott. Rózsa soká nézett utána
az ablakból,

Gyula utószor volt Rózsánál; mert keble
elhidegült iránta, s új szerelmi kalandon
törte fejét. —

Néhány nap múlva hír szárnyalt a városban, hogy Gyula a gazdag és szép Margithoz kezd járni, s hogy Margit atyjánál szót is ejtett házasságról, sőt többen az új szerelmeseket egymás karjain közhelyeken is akarták látni. Rózsa mind ezt eleinte nem akarta hinni; csak mende monda! ezzel nyugtatóta magát. Sopánkodó anyját pedig ezzel: „meglássa édes kedves anyám, Gyula holnap meglátogat, és személyesen czáfolja meg a sok pletykát.“ Lefeküdt, csendesen aludt, s kedvességéről álmodott. —

Eljön a holnap és elmúlt, eljött több nap is és elmúlt; de Gyula hirtelen, nem mutatta magát. Szegény Rózsa gyanakodni, félni és féltetni kezdett; jó öreg anyja könnyeket látott szemeiben, s éjelenként többször ébreszté-fől a megcsalatott zokogása.

A következő vasárnapon, az isteni tanítás után a szent atya néhány özszekelendő párt hirdetett; ezek közt a Gyula és Margit neve is hallatott; mit egy élénk sikoltás követett, s a szent házból egy ájult leányka viteték a szabadra. — Az ájult leányka Rózsa volt. —

A szegény anya már öt ójen virasztottát Rózsa fölött, lázas beszéde közt oly szókat hallott a boldogtalan ajkairól, melyekre vére jéggé fagyott. De vigasztalá magát, hogy mind azok nem valók, lázképek, a korral megsemmisülök, s gyermeke ártatlan! — A sok virasztás végre kimeríté erejét, s akaratja ellen is mély álomba merült. *Cluj*

Ébren volt Rózsa, s a láz bilineseitől szabad lelkén gondolatok villantak át. Gondolatai hasonlók valának a vak sötét éjet meghasító villámokhoz; s ő ezen villámok után, mint eltévedt vándor rémitő szörnyeket látott maga körül; s fájdalom, ezen gondolat szörnyek ugyan azok valának, ugyan azon kétségsbeesett lélek szülöttei, melyeket a láz kergetett ajkára! Szerettem őt! e szókban merült fel érzelmei tengeréből az első sohaj, s lelke elé idézé, mint összefüggő varázsképek sorozatát, szerelmének ártatlan csiráját, édes virágait, — és — keserű gyümölcsét; s a lányka ajka, nagy fekete szemei, melyek a boldog szerelem emlékére

istenesült mosolyban usztak, e gondolatnál a kétségbe esés örvényébe merültek, s mint vízbe haló zokogta e szokat: „Elesábitott! megcsalt, meggyalázott! — Meggyalázott!” — E szókbán nyilott-meg előtte a pokol ajtaja; s elméjét a meglánás furiái, s a jövőnek ijesztő vázai lepték-meg. „Mi vár reám más, mint szégyen, megvetés!? — anya férj nélkül, gyermek atya nélkül! — Erre mintha egy hatalmas kar ragadná-fel ágyából, s ezt dörgené fülebe egy hatalmas szózat: „Neked nem szabad, nem lehet élned!” felemelkedett ágyából, s az ajtóhoz tántorgott. —

A tele hold édes anyja arczára veté halvány sugárait; Rózsa akaratlanul tekintett vissza; meglátta szelid vonásait a legjobb anyának, ágyához roskadt; keservesen sirt keblén; s csókjával árasztá-el lecsüggő jobb kezét. „Isten veled örökre, jó anyám!” ezzel rohant-ki a szobából: s kétségbeesése öcültséggé vált.

Az anya eszmélni kezdett. Csudálatosak voltak álmái: azt álmodá mintha leánya egy hosszú útra indulandó keserves könyhullatásak közt vett volna tőle búcsut. — S valóban keblét és jobb karját nedvesnek érzé. Az ajtóra veté szemeit, — az nyitva volt. Felugrott, remegve tapogatóá végig leánya ágyát, — az üres volt. „Istenem! leányom, Rózsám!” majd nem egyszerre sikoltá-fel szorult kebléből. Felső ruhát vetett magára, s kirohant. Az utcán a várost ketté hasító

Olyan, s az ezen állóhid volt, mi először magára vonta figyelmét.

A hold fényében egy fehér alakot látott a hidkarfán, de csak egy perczig; mert azonnal lehanyatlott, s egy zuhanás csapta meg küleit. A hidon tetmétt, s rettegve nézett végig a folyam' síma tükren. egy főt látott a habok közülfelütödni:—a fő leánya volt.—

Harmadnapon tómerdek kocsis indult ki Margiték' udvarából. A lovak sallagos szerzama szalaggal es viraggal volt czifrázva. A kocsiba ugráló nép mind vidám arczu, mind pompa es díszben fénylő. Tréfa, kacaj egymást üzte, melyeknek larmassaga a kocsikba ülő vendégeket fogyott. A hölgyek koszorú, a szalagos botocskák- s a czitromba szurt rozmarinok menyekzőre mutattak. A nasszép néhány utcán keresztül már a magyar utczába jutott. Nem messziről, szomorú halotti hangok csapdostak elébe, mit a kerekek' pörgése nem nyomhatott el. Egy kis ház' kapuja tárva volt, az udvaron néptömeg látszott, férfiat levett főreggel. Középen egyszerű kopersőra éppen szentelt vizet hintett a pap; midőn az első kocsiból egy aszke fej halott-kaja, egykedvűleg mondta a mellette álló két vőfényhez: „völégényem, hajdani kedv se, a szegény Rózsá”. Ezen egykedvű bölge Margit a menyasszony volt. A második koci-

ből két mosolygó leányka nézett ki. „A szegény Rózsa“ mondták valamennyire sajnálkozva, majd nem egyszerre, és szinte egyhangulattal. — Ült még e kocsihan egy ifju is, a nem mert kibajolni; sőt arcát egészen zsebkendőjébe takarta: ezen derék ifju, a boldog vőlegény Gyula volt. A többi kocsiból is sokan kibajlottak; némelyek sajnálkoztak, mások, különösen a némberek, rossz jelszóval jósolták e véletlen ellenzetes tüneményt. Az esküvő után ugyanazon uton, melyen jöttek a lakomára haza siettek. Véletlenül a gyász nemet s a nász nép ismét találkoztak. Az egyik menetnek jelképe magasan lobogó, a másikkak lefordított szövetnek volt. Az egyik öröm s élettől pezsgő házba indult, a másik a mulandóság szomorú lakába. Az egyik lakban gazdag lakomát találtak fel a vendégeknek, a másikkban új eledelt vittek a férgeknek. Az egyik menyasszonyt rózsaságy s forrókarok várták, a másikat jégkarok, s a földnek gyomra, s hideg sír.

Ejfélikor a násznép terített asztalhoz ült. A vőlegény vigása erőltetett volt; s hogy a benne ragadó öntudat férgét elaltassa, gyakran nézett a pohár feekére. Pattogtak a Champagnei dugók, habzottak a poharak; s az egész társaságot jó kedv, s lelkesülés azalta meg. A köszöntések egymást ér-

ték, s az ajtó előtt álló cigányok alig győztek a sok húzód-rát, Végre egy komoly arczú ifju ált-fel, s habzó poharát magasra emelve, így köszönté-el: „Igyunk a holtakért is! völegény! szállok az urnak — (Az — állok elébe elmaradt) Béke Rózsa hamvainak!” A völegény tüstént megösmerte Rózsa' unoka bátyját Ákost. „Ki az a Rózsa?” kérdezik néhányan. „Hát nem látták uraim és asszonyaim? az esküvőre temetés mellett kocszitak, s visszajövet ugyanazon gyászmenettel találkoztak; — a halott kedves rokonom Rózsa volt. A mi derék völegényünknek két menyasszonya van, az egyiket ágyba, a másikat sibba vitte.” — „Hogy érti azt ön?” mondá pattogva és felugorva a völegény. — „Csak úgy uram, hogy ön egy gyalázatos ember, ki elcsábítá rokonomat; ön taszítá őt hullám sirjába.” — „En megbántás! — ön rá-galmazó!” — „Kell elégtétel?” mondá nyugottan Ákos. „Én önnel nem vívok,” — mondá a völegény, székére ülve. Mert jegyezzük-meg; az ellensfél leghiresebb vívó, a völegény kezében pedig soha kard sem volt. — „Tehát rászárad önre a gazember, — dugja aschébe!” — „Nem vívok; mert mind az a mit ön mond, csak kötekedés.” „Tehát nem gaa?” — „Nem” — „Nem ösmerte hugomat?” — „Nem” — „Nem csábítá-el?” — „Nem” — „Van-e önnek hátorsága?” — (A völegény habozott a felelettel,) Nem vívni uras-kám, valami más egyébhez.” — „Van.” —

„Fogja hát ön e tört; (törét elébe veté) látogassa-meg hugomat a temetőben, úgy is elégszer látogató az élőt, s üsse sírjába. — Ha azt meri ön tenni: úgy vagy ördög, vagy ártatlan. Törömért egy óra múlva elmegyek.“

A vőlegény habozott; de a szép és gazdag menyasszony eldöntötte az ügyet. Ej ferjem bizonyítsd-be hogy ártatlan vagy, s nem felsz! — „Csak tréfából is“ — rivalák többiek. „Hol a sír?“ — Kérdé a vőlegény. „A nagy kereszt mellett megleli ön; több új sír nincs körülte.“ — „Hogy lássa ön, hogy én sem csábító, sem félénk nem vagyok, megteszem tréfából. Vigan vendégeim, fél óra múlva itt leszek.“ — A társaság kaczagott, s a vőlegény köpönyegbe burkoltan, kezében a törrel távozott. — Ákos is kilopódzott. Az utcán barátja várta e kérdéssel „No s fog ivni“ „A gyáva nem mert; (viszonza Ákos). De kelepczében van. A kardok nállad vannak? Jó. — A temetőben kedves hugom sírja fölött kell vinnia - vagy meghal.“ —

Gyula erősen köpönyegébe burkoltan, kalapját mélyen szeméire vonva, a törrel jobbában, mámorosan vad elszántsággal két utcán ment már keresztül; mi sem volt észében, csak hogy: meg kell lenni a mit tesz! De lassanként könnyebbült nehéz feje, s lelkében egy pár homályos eszme tünt-fel

gyöngé világot terjesztve, mint a felkelő nap első sugárai; ugymint: temető, — sir — tör — éjféli — s ő kalapja alól szorongva ide s to- tekingetett a házak ablakára. Örömet látott volna néhol világot; örömet találkozott volna emberekkel, örömet hallotta volna még a kutyák ugatását is: de sem világot, sem embert, sem ugatást nem vett észre. — A városon halotti csend borult-el; s a hold halavány fénye a házak egyik oldalán, s a sötét árnyék a másikon kísértetes színben öltözteték az egészet: bajnokunk lassankint félni kezdett. Egy kisdud ház előtt igen megdőbhent, és lábai ólom nehezek lőnek.

A házacska jól ismerte ő, s egyszerre sok emlékek szálltak-meg. Rózsát első nyájas mosolyával szinte szeméivel látta, s egy hosszú boldog kor futott keresztül emléken; melynek határ pontjánál ijedve tekintett vissza. Az utca végén látta a folyót; s ezen a hid, akaratja ellen egy más eszmét szült: „Rózsá onnan ugrott sirjába!” — ez ismét: „Rózsát én öltem-meg.” — S egész nagyságában érzé vétkét; fekete lelkét a gyilkos öntudat korbácsolá- s ő többé nem ment futott a városból ki. —

A városon kívül mindjárt szemébe tűnt a temető. Erössen fázott, fogai vaczogtak; majd ismét láng futotta végig, s homloka iz- zadott. Bátorsága egészen elhagyta; megál- lott. A visszatérés- de ezzel a rávárando gyalázat és gúny özöne jutott eszébe: és

sem előre sem hátra nem mert mozdulni. — Ezen kínos kétségben a hideg hőlesességhez folyamodott, és philosophálni kezdett: „Mi a temető? — Azon hely, hová a halottakat elássák. S mik a halottak? Lelketlen testek. Tudnak-é mozogni? tudnak-é ártani? Nem? — tehát mitől félek? — oda megyek; s a sirba ütöm törömet, — — az ő sírjába? — No? s miért ne? csak annyit teszek, mintha itt hol most állok, a földbe szurnám; itt pedig csak lemerném szurni a földbe: miért ne ott? — Ha meg lesz jókaczagunk, s azzal vége.“

A bölcselkedés segített rajta, mert gyorsan láttjuk őt haladni; de a gyilkos öntudat sehogy sem akart benne elhalgatni; ez meduza arczával szüntelen vigyorgott felé, s a megbánás furiai mindenütt nyomában voltak. Ez ellen is akart ő gyógyszerrel találni: „nem gondolkozom semmiről,“ mondá; de ez nem sikerült, mert gondolatjai ide s tova csapongtak, s mindenfelől rémvázakat, s új meg új önvadásokat költöttek. Végre meghatározá, hogy csak Margitról, kedves nejeről gondolkozik; elszámálta annak minden jó és rossz tulajdonait; de bár mint kívánta eszét gyeplőn tartani, az őt kínzó tárgyak el-elkapdosták. A mint a temetőbe lépett, egészen elejtette a gyeplőt; gondolatjai szabadon szárnyaltak; ellelejté a bölcselkedést, Margitot, s minden kedves tárgyat; a sir előtte nem volt csupán föld, s a halottak nem csupán lelketlen testek; gondolatjában megnyiták a

sírok, felelevenültek a halottak; félelem, borzadás, rémülés rohant lelkére; lábai, mintha folyót gázolnának-el zsibbadtak, lélekzete elfogyott; eszén kívül jutott a kijelölt sírhoz; s térdre roskadott.

Néhány percz múlva kissé eszmélt; irtózva nyujtá-ki jobbját, a törrel, s baljával köpenyegébe takaródzva, a sírba szurt. Felemelkedni s menni akart; de a köpenyegét valami nem bocsájtá: iszonyodása legfőbb polczra hágott. Ekkor dörgött fülébe egy irtoztató: „Mégálj!” s ő sikoltva rogyott a sírra. —

Ákos jött-elő barátjával. Gyulát hasztalan ébreszték: ő meghalt. További vizsgálódás után látták, hogy a törrel köpenyegét is oda szurta, s a tör volt azon halotti kar, mely a csábitót fogva tartotta. —

Szigligeti.

A vihar' nemtője.

Mistrees Norton után.

Ha elgondoljuk, mi hideg vérrel olvas az ember hírlapokban azon eseményekről, miknek látása borzadást keltene, nem tehetjük, hogy ezt igen visszásnak ne találjuk. E két eseti hatás' különbsége sokkal nagyobb, minthogy egészen az anyagi bényomás' hiányának tulajdoníthatnók, s hinnünk kell, mikép önzésünkből, mely csak az öt fenyegető rosszaknál viseltetik részvéttel, s azon hitetlenségből származik, mi a hírlapok' csekély hitelének eredménye. Akar hogy s mint: annyi bizonyos, hogy egy iskolás gyermek' méltatlanul büntetésének látása vagy egy oktalan állatnak jelenlétünkben kínoztatása sokkal élénkebben igényli figyelmünket, mint annak hallása, hogy felebarátink' ezerei bizonyos alkalommal élteket vesztek. A történetet, mit itten elmondok; a Barbados-szigeten dühöngött vihar' egyik szemtanujától hallám! körülményei e szomorú eseménynel kapcsolatban állanak. Barátom' előadását emléke olly erős vonásokkal színeze, hogy csaknem egészen beletalálám magam

azon érzésbe, mit keble ezen ostor pusztításainál szenvedett, s mind a mellett, hogy a történet hősnéje alrendű, s hőse nem-igen regényi bűn tettes vala, sorsuk a legélénkebb, legfájdalmasb részvétet ébreszté bennem.

A „gloire“ nevű szép frégát 18. júliusában Barbados előtt horgonyt vetett; földletén a szokott szolgálati legénység s néhány utazó vala, kiket az Antillák különböző részeire kelle szállitania.

A mondott egyének közül különösen négy vonja magához figyelmünket: Delmar Ágoston, a kapitány; Louvel Károly alhadnagy; cadett La fitte Henrik, s van Bröckel, hollandi dúsgyarmatos. Louvel Károlyt a hajón minden szereté. Vidám, nyílt tekintete, szép barna fürtökkel árnyazott arca, nyájas mosolya, kimerithetlensége a mulattató, érdekesk anecdotá' felhordásában derűs szeszélye, törhetlen bátorsága — e kitűnő állásához olly igen illő tulajdonai mindenik társ' szívét s beesülését megnyerék. Csak kapitánya nem nézheté őt kegyelő szemmel, kinek egyenessége keménységig ment. Delmar Ágoston ifju, s kormányára büszke volt; nagybátyja, a hajóvezér, szoros fenytékben növelvén, a legaprólékosabb dolgokra kibató figyelmet is mulhatlanul szükségesnek nézé egy hadihajó kormányzásánál. Louvelt elkötelező jelleme, buzgósága s munkássága sem mentheték ki előtte némi csekély hanyaglásáért a tb. A szigoru kormány

zó állandó vidámságát csak az ő hibáztatásainak számba sem vételére s tekintetének alánézésére magyarázza. Louvel vétségeivel semmi keményebb fenytést nem vont magára. Delmar szigorú sála, de igazságtalan? oh nem. Ohajtotta volna tán, hogy ne legyen hajóján az ifjú, azoaban valamelly zsarnoki bánást éreztetni vele képtelen vala.

Ha a Louvel iránti közrészvétből nem osztozott is a kapitány, rosszalásáért elég kárpótlás volt a vig hadnagyra nézve Lafitte vonzalma. Lafitte Henrik a leggyöngédebb, — halványabb s — szenvedőbb vala mindazon ifjak közt, kik csak valaha a legdarvább hivatásra szánták magukat. Társai játékaira igen gyenge, vastag tréfáira igen félénk s szomorú, s arra, — hogy a jobb nevelésű tiszték' időtöltéseiből vegyen részt, igen szerény levén, a szegény gyermek a legrosszabb magányban élte napjait, t. i. magányban egy dor s munkás csoport közepette. Némellyeket kerülve, másoktól kerültetve, — sokaktól bosszontva s, „mamse, — Fanny“ s több más gúnyos nevekkal és csufolódásokkal illetette valamennyitől: sem szóra, sem nevetésre föl nem nyitá ajkait. Midőn a földzeten őrt álla, rá gondolt szelid anyyára, miként hajlék, kezében lámpát tartva ágya felébe, megnézni: hogyan van, s megáldani őt, mielőtt maga lenyugodt volna. Ez érzékenyítő eszmékkal eltelve, függágyába buvák, sirni könnyeket, mik rokonérzésre nem

találtak. Ránézt a hullámoknak frisitő ereje s a könnyü szélnek édeszengzete mindaddig nem volt, míg egykoron Louvel Károly észre nem veszi a gyenge alkatot, milly mohó figyelemmel kíséré beszédét. Louvelt az olly fájdalmas vonások' kifejezése ily ifju arczón úgy megragadá, hogy szemlélése közben elnémult, s csak aztán folytathatá elbeszélésének Lafitte kapitányról, Henrik nagyatyjáról szóló részét. Van egy pont életünkben, mikor őseink' dicsőssége olly mélyen hat ránk! A mint Louvel újlag szólni kezdett, pir futá-el Henrik' halavány arczait, szemei lángzottak, s társai közzül még azok is, kik csúfolni szereték, váltva majd az előbeszélőre, majd pedig rátekintének, kit most mintegy hős' unokáját tiszteltek. Hogy a végesatát s Lafitte' halálát Louvel lefesté, a körötte állók látni hívék őt, magasan lobogtatva hona' zászlóját, míg kara erőtlenül alá nem süljedt, s háromszoros 'huraht!' rivalltak.

E pillanat óta az ifjú' jelleme megváltozott; erős lépésekkel járt fel s alá, társai elménczkedéseit kaczaga, fecsegéseikbe regyült, s állította mindenik, hogy egészen más ember lett belőle. Azonban főleg Louvel vala az, kivel annyit szeretett szólni Franciaországáról, kedves szép anyáról, nővéréről a kicsi Fanchetteről, idvezült attyáról s mind azon édes emlékekezésiről a szívnek, miket míg a bajok' éveit is legfeljebb hűtni ké-

pések, kioltani soha. Henrik gyermekded beszédeit hasonló bizalmassággal viszonzá Károly. Emlité testvérét vagy is mostoha-nővérét, mert ez nem az ő anyjától, hanem valamely feketétül született: kibe atya egykoron Barbadosban jártakor szerelmes volt. Louvel állításaként ez ifju lánykának nem volt párja. Nem mintha hasonlíthatatlanul szép volt volna ő, mert szemeit kivéve alig volt valami kitünőbb darabja; de hangja olly szelíd, járása olly édes lejtésű vala, s testvérét olly mondhatlanul szerette! Károly is csak azért örült Barbadosba jöhetni, mert őt láthatandá, kitől három év óta volt távol, s ki az alatt 18 éves lön.

Végezve eljött az olly türehtelenül várt pillantat; Louvel engedelmet kért szárazra szállhatni, s csólnakba veté magát, mi közben a sziget' franczia rabszolgái közt nagyon ismeretes, rosz nyelvezetű dalt dudorázá:

Te ént szeretsz, Marim,
A búcsu fáj nekem!
Te ént szeretsz, Marim,
Mert halni én menem!!

Szegény Louvel! Mint társai úgy ő sem sejté, hogy élte' utolsó vidor hangjait zengé a mély jelentésű szavakba! nem, hogy ez olly gondtalan közönbösséggel ismételte egyszerű, búskomoly szók látnoki jövődőlését rejték a sorsnak, -- melly reavárt

A jövődö bizonytalansága a gondviselés legnagyobb jótéteményei közé tartozik, s még is mi balga emberek hányszor nem kívánjuk átpillantani! holott úgy a ránk nehézlendö roszak súlyát kétszeresen ércznök; s minden élvezetet megkeserítne az eszme, hogy nem soká vége lesz!

Alig egy óra, s elért Károly a házhoz, mellyben testvére, Paulina, anyyával együtt lakék. A mint közelebb ért, legott föltünék neki bizonyos rendetlenség. A nyílt ajtón észrevétlen belépett; s a legbelső szobában egy gyékényágy előtt térdelve pillantá meg kedves testvérét, kezei közt kis feszületet tartott, kebléhez szorongatva, s koronként sohajok törtek-fel keblébül, bár ellojtani törekedett azokat. Fájdalmas meglepetés hangja rebtent-el az ifju tengerész' s Paulina ajkáról, ki hirtelen fölugrék, s pillanatilag mintegy látása helyességén kétkedve álltan maradott. másik pillanatban bátyja nyakára borult, s fejét keblére hajtva, zokogott keservcsen, elhagyatott gyermek síralmas, gyöngge hangival. Soká sirt a kedves gyermek, míg homlokát csókokkal illetve s tündöklö szép fekete fürteit testvéri gondossággal rendbe illesztve, kérdezheté Károly az őt körvező nyomor' okáról s anyjának betegségéről, ki kábítlan fekvék ottan. Elbeszélé Paulina, mily szerencsétlenül ütött-ki rá nézve minden az elmúlt évben. Anyya nem csak hogy öntáplálására képtelen lön, ha-

nem e kívül lyánya' folytonos segélyét is szükségké. A szeszcsalók nem csupán ez állapotra juttaták, mellyben most látja, de hihetőséggel, halálához is közel vevék. Szerencsétlenségének tetézésére ött azon gyarmat' fölvygázója, mellyhez anyja tartozék, rabszolgaságra ösztönzé, éhhalállal fenyegetvén s mindenektől elhagyatással sorsa, mihelyt anyja élni megszűnnék. Vonakodására e férfi dühösségre ingerült s megesküdött, hogy hozzá, mint rabaó' gyermekéhez, igényt formáland. —

„Eudtam, hogy senki védelmemre nem leend — monda a gyermek — s ez idő óta szünteleni félelmek közt élek, hogy megfognak. Ha anyám beteg nem vala, sem mertem volna távozni. Többé nincs pénzem keuyerre, s a közelebbi három nap nem ettem egyebet azon szelet görögdiyénél, mellyet szánakozásból egyik szomszédasszonyunk adott.“

Károly öt szivéhez szorítá, melly fenedobogott részvét, gyöngédség s sérült büszkesége miatt. Végre, arcát kezeivel elfödve, leült az ifju tengerész. Ő sirt. . . Kis idő mulva azonban Paulina' kezeit megragadva, s öt merően nézve monda: „ Nem, szegény kedves testvérem, te nem fogsz éhen veszni, te nem leendsz az emberek' kegyetlenségének s fukarságának mártaléka. Delmar kapitány' szive megindul szerencsétlenségünk hallotára, s fog valamit fiztésemből előlegezni, mit én legott neked hozandok. Ha

jönkről fejéreműt szállítatok számodra, s csak találunk néhány asszonyt, kik segítségdre lesznek, és mielőtt elútaunk, dolgaiddat rendbe hozom, hogy e szigetet válthasd föl olly országgal, hol nincsenek rabszolgák. Paulina könnyein mosoly csillámlék át, s a hirtelen távozó Károly után barátság' érzetével tekintett, s midőn eltűnék, Paulina újra beteg anyja' ágyánál vett állást.

Midőn Louvel Károly a „gloire“ földterére ért, minő ijedség fogá el, hallván, hogy Delmar kapitány szárazra szállt! Testvére' állapota, melyben őt oda hagyá, haladékot nem tűrt, s irántai forró szeretete természetli türelmetlenségével párosulva, csak nem örülté tevék, ha a szegény gyerekekre gondolt, kinek vigasztalan még egy éjet kelle táplálék s segély nélkül töltenie. Sebten két vagy három társához folyamodott, kiket elől találá, hogy kölcsönözzenek neki, azonban egyikök sem tudott rajta segíteni; mindnyájok várt, miként ő, remélt, s pénz nélkül vala. Azon bajos s majd lehetlen terv villant agyába, hogy a kapitány után indulva, kölcsönözzön vagy előlegezzon tőle; azonban Delmar szigorúságának meggondolása, s tartózkodása mind attól, mi a felsőbbeli bizalmaságnak legkisebb színét hordozá, meggátolák próbatétében. „Ha föllelhetném is őt, gondolá Louvel, követném-é egy kalmár házába, vagy feltarthatnám az után, hogy tőle pénzt kérjek? Nem, de testvérem, Paulina'

ügye forog fenn...“ Határozatlanul áll. E pillanatban van Bröckel, ki fennről jöve s a hajóba le akart menni, zsebében keresgélt... Felszólítja egyszerre Louvelt, hozná föl látcsövét, mit a hajószobában felejtett. Az ifjú mintegy álmódzásiból ébredve, veleszült készségénél fogva leszaladt. A mint a megtalált látcsővel épen föliramlani akarna, lába az asztalszőnyegbe akadt, mit elrántván, az asztalszélről egy szelencze lefordult, melly kinyilván, egy csoport arany s ezüstpénz karikázott ki belőle minden irányba. Egy gondolat, melly mint villám, tűnik fel, pirulatot öntö arczira. A földre térdelvén, hirtelen összesespré a pénzt, s a szelenczébe helyezé. Fedelét pedig oly keményen rányomta, hogy mondhatnók, tán ohajtá, miként többé soha ki ne nyilhasson, mire csaknem lélegzés nélkül az ajtóhoz támaszkodva maradott. Paulinára, Paulina szavaira gondolt: „Három nap nem ettem egyebet azon szelet görögdiynénél...“ Viszont a szelenczéhez tért, fölnyitá s vizsgálá a pénzesomót, melly szemei előtt fénylett. „Milly kis részével megmenthetném őt! — szóla magában — Ha fizetésem kivettem, visszapótolhatnám. Senki nem láthatná a hiányt, mert egy óránál kevesebb idő alatt ennyi pénzt föl nem számlálhatni.“ Es eszménél azonban maga elejbe képzelé van Bröckelt, miként veszi számba vagyonát, födözi föl a lopást, s elképzelé a gyalázatot, melly réá várna. Arczát eltakarta kezivel, s

undorodással távozott a hajóslata helyről. Már a legfelső grádicsot érinté lábaival, s a hűstengeri szél csapá arczait, midőn eszméle, hogy zavarában a látcsőt alant felejté. Lassan újra lelépdelt, s a hajószobába menvén, merően megállt a csah-szelencze előtt. A borzadály kétségbe esés kepei egymást vállak fölhevült ábrándin; látja testvérét, a szerepcsétlen Paulinát gyalázatos üldözője miként ragadja meg s ezipeli alaosony munkára, látja miként emeli a rabór korbácsát az elhagyatott lány összegörzsedt testére, — ő hirtelen az elnyomó s áldozatának kedves alakja közé veti magát, s ráüt. . . . szasztalt ért kemény ökölcsapása alatt megzörrennek az aranyok. . . . a látomány, tova tűn, s az ütés mian zsibongó ujjak görcsösen ragadják meg a szelenczét. Ti, kiket gazdagságtok sanyarú szükségéktől megótt, ti nem értitek azt, mily nehéz szegénynek magával elhútni, hogy javaitok legkisebb részét sem szabad illetnie, még akkor sem, ha e legkisebb rész éltét, vagy tán ennél is többet menthethetné meg. Nem akkor is, ha csupa túlbőségtekre, püsztá gyönyörtekre szolgálna. Louvel a szelenczébe nyul, s nem nézve: aranyé vagy ezüst? egy marokkal zsebébe nyom, s ezzel fölragadván a látcsőt, a földetire nyargal. Van Bröckel az ég szemlélésébe lévén mélyedve, nem veszi észre Louvel zavarát; kezébe fogván a látcsót, szeméhez teszi, s közel viharról teszen hitit. Louvel, ijedség-

lét felhalva, legott távozik; ez ijedség nem a vihar miatt vala!

Másod ízben is tova vivé a csolnak, de sem szólt, sem dalola most. Mig arczát hullámok nedüsíték, észre venni sem látszott, sem barátira gondolni, kik bámulással néztek utánna. A tenger zajos lön, a habok minden lebbenése parttól távolítá csolnakát. Ekkor némi bizonytalan, fontolatlan remegés erőt vevén a szerencsétlen Louvel Károlyon, tengerbe rohant, mellynek hullámi fölötté össze csapanak. „Elveszek-e a nélkül, hogy neki ségélyt nyújtottam volna? gondolá mostan magában, s e gondolat bátorságát éleszté. Kétségbeesés' munkatüzével küzdött, míg nem partot ért. A kunyhónak tartá egyenest, s a pénzt testvére' lábaihoz szórván, erővesztetten összerogyott. Nehány percnyi hallgatás után szólt a fiatal lyánka: „Károly! imádkozunk. . . anyám meghalt e pillanatban!“ — Fajdalmas hangja átjára Louvel keblét.

„Paulina! — monda ő — én veled nem imádkozhatom; hanem itt e pénz, melly téged megszabadíthat s engem örökre szerencsétlenné teszen.“ E szók akaratlan törtek ki, Paulina nem hallá . . . ő anyja' holt testén csüngött tekintetével. Végre testvéréhez fordulva, szólt: „Meg kelle köszönnöm, édes Károlyom! te nekem sok pénzt hozál, és . . . de, de Károlyom — folytatá levertség s csolódás' hangján — félek, hogy ennek nem

vesszük hasznát, ha csak föl nem váltod; e nem a mi országunkból való pénzt!

Egy kedves kéztől vett halálos csapás, egy földingás rökkenése s t. b. gyenge képek elővarázslati Louvelre nézt szerteüző hatását ezen szavaknak: e nem a mi országunkbeli pénz! Gyalázatos vétet követel, egy felebarátával olly jogtalan bánt... s oh, nem a mi országunkbeli pénz! Paulina folyton szenvedend, tán erővesztve kimúlik, s mindkettőjük e csoport becses pénzdarabok előtt, melly inségökkel gúnyolódni láttatik. Elválni nem merné, ha bár tudná is, hogy hol lehet. Ártatlan testvérét a legmélyebb kétségbeesés kifejezésével szemlélé. — Nézdse — szólt hirtelen — csak ez egyetlen kis ezüst pénznek vehetjük hasznát, csak ez egynek, csupán ez egyetlennek! —

Károly feláll, együtt mennekel tápszerket vásárolni, mire ezer ígéretet tévén, hogy másnap visszajő, elbúcsuzik. Szíve még hitt egy kétes reménynek, mikép honnan elvette, vissza teheti a kincsét. Ezen egész éj — a büntét s szerencsétlenség éje — alatt nem tudta Louvel alunni, s ha elszenderült is, lázas borzadás ébreszté ki legott, a pillanati önfeledésből, viztataszítandó őt kétségbeejtő ijedelmei közé, miket furdaló lelkesmerete támasztott.

Más nap még kínzóbbakká váltak szorongásai, aggályok között kémlődött. Végre megjelent van Bröckel a földleten; Károly

szabadabban pibeggett, s ez első alkalmat már már használni készült a hajószobába menetre; azonban a kapitány ki van Bröckellel komolyan beszélgetett, megállította — — Mért késsünk e fájdalmas jelenétnél? Elég mondani, hogy Louvellel tolvajlását könnyű volt kivallathatni. A pénzt zsebéből elévonta, történetét elmondta, s kapitánya által, kijónak véle példát állítani föl, 150 korbácsütésre ítéltetett. Az ítélet teljes szigorúsággal hajtatek végre, mikoron a szerencsétlen ifju elkínzottan s ereje fogyatékán sebészi kézbe adatott. A borzasztó büntetés végrehajtása alatt egyetlen nyögés vagy sohaj sem rebbent el ajkain. Testének remegése volt, minden életre mutatott lényén. Majd hogy orvosi kezekre került, félénken, s kérő pillanatokot vetvén a hajó orvosára, belépett Lafitte Henrik. Könnyek égtek a szegény Louvel' szemcín, s alig érthetőleg suttoگا: „Hogyan, Henrik! ön még méltat engem...? — „Lássa ön, monda a könnyező ifju, ha a kis Fauchette éhen hala el, akkor tán én is... igen is utánna halék!” Karoly megragada bajtarsa' kezét; ajkai reszkettek, s mint beszélni akart, végre nagy bajjal monda: „Ezt csak vigasztalásúl mondja ön, azonban fájdalmamat semmi sem enyhítheti... el kell viselnem... hisz' megérdemeltem. El kell türnöm a gyalázatot... a gyalázatot!” Mert Henrik az asztalra pénzt tett le, mondván: „Paulina részére kevés pénz tevének ösz-

sze; itten van. Hogyan juttathatnók kezébe?” Csak egy gőrcsős mosolyból állt a Louvel felelete, mire hátra rogyott, s szájából vér patakvék. „Meghal! az én kedves Louvelem meghal...” sikolta a barátja mellé térdelt jó ifju. Csendesen, Lafitte ur, — szolt a seborvos, — véredény pattant meg, de még meggyógyúlhat.”

* * *

Szeretett testvére mellett, kinek vonásai ismerhetlenné képtelenültek, a barbadosi kórházban üle a kedves mulátnő, Paulina. A folytonos vírrasztás arczát, melly az ifjuság kellemes gömbötyüése által csak kis idő előtt is oly szép vala, megfogyasztotta; gyönyörű fekete szemei a könnyük miatt majd odalettek. Egy egy rövid, fojtó köhögés szive aggályit koronként fölújítá, s viszont halálos csend következék. „Hátat adok az égnek, hogy gyalázatmat túlélni nem engedi,” szolt Károly erőtlen hangon, fejét szenvedő felvigyázónéja felé fordítván, ki őt térdlen állva kényszeríteni akarta, hogy érte, legalább érte éljen; azonban fájdalma kitérését visszatartá, jól tudván, mikép erősebb fölindulás megölné. „A gloire még az öbölhen?” kérdé Károly. — „Igen, ott van még kedves testvérem.” — „Jó — felelt amaz — reméllem, hogy mielőtt horgonyai fölhúzatnak, élttem, sajkája révbe ér; kín volna rám nézve, hogy nélkültem witorlazzék el a szép Franciaor-

szágunkba térjen. Polgártársaimtól elhagyatva, bajtársaimtól eltaszítva érezném magam örökre.” — Paulina elfojta sóhaját s csöndes maradt. A haldokló behúnyá szemeit, s gyöngén megszorította testvére kezét. — „O isten! — gondolá Paulina, a mint az elváltozott, összeroskadt, de még mindig szép alakot néző — o isten! ez é a te igazságod?” S szemügyre vevén, látá beesett mellén a korbács' feketéllő helyeit, s igen hogy lélekzete mind-egyét gyengül. Azonban hirtelen fölnyitá szemeit. „Szeretted-é te valaha?” kérdé. — „Rajta! kívül soha senkit,” viszonzá Paulina. — „Nem, nem engem — viszonzá Károly erőtetett mosolylyal — nem testvéredet, hanem valaki mást, ki szeretne, óltalmazhatna, ha én e világtól megválok, tégedet, ki oly szép, oly jó vagy.” — „Soha, soha — szolt szenvedélylyel Paulina; kit szerethettem volna; ha tégedet nem? Boldog gyermekségünk óta, mit együtt élénk, kívüled másra nem gondolék, kívüled másról nem álmodám, — s miért ne téged, kedves testvér?” viszonzá az ifju mulátnő, csókkal illetvén s lágyan szorítván-meg kezét, mi körben könnyeinek szabad folyást engedett. Hirtelen félbeszakította szavait s fölállott. Im — veté után a szomorú mosolylyal — mint kifárasztani miní fölinditá őt; távoznom kell, pillanatig el kell hogy hagyjalak nemde kedves testvérem. Késő nyugonni fogsz, míg én gyümölcsöt hozok.” A kórhaból piszra lépdole.

A lég rekkenő; a hőség égető vala; alig lehetett lélegzeni. Mellette egy csoport ember rohanva tódult a város felé. — „Mi történik?” kérdé az ifju lány? „vihar, vihar!” felelék néhányan, kikhez a kérdés intézé. — Ah, testvérem! — monda ő — ah testvérem! Hagyjatok hozzá juthatnom!” A visszatérés azonban lehetlen vala. A rémült népesoporzt tululása mindenfélől elzárá útát. Az ármagával ragadá őt is; némellyek hérvél taszíták, mi útjokban álla, mások elesetek s társaiktól elhagyatva, s zavarodásuk csak az önfentartás ösztönére hallgatott. Paulina e közben siralmas hangon stkoltozá azt, kinek segédére nem jöhetett, többé tán soha sem látthatandja. Hirtelen borzasztó vihar-moraly harsant-föl, melly s földet s a vizeket hatalmas furasaival fölháboritá. A sokaság rémültében megállott; senki sem merészlett tovább haladni, nem tudva, mi irányt kövessen, a csapást kikerülendő. Jött az, s az egész szigetre iszonyu pusztitást hozott pillanat alatt. A csoportot, mint őszi levelkéket elszórá, ide s tova ragadozta; a folyó légbe kapá-fel; vagy a pálmafák által mik olly sok időn át adának árnyat, zúzattak szerte a földön. A gyermek annyának keble alatt eltiportaték, a legerősebbek tagjai, mint torhult fa, össze törettek; a haldoklók jajongásai s az élők sikoltozási borzasztóan fájdalmas öszhanggá vegyültek a vihar zugása e felzajdult tenger moralya közepett, melynek habjai partokon

túl dagadtak. Iszonyatos sötétség borítá el a földet s vizeket. . . mintha az érzéki világ szerteromboltatásának órája ütött volna. A föld remegett az épületek' összeroskadásai alatt, mellyek az emberi szorgalom' büszkeségei valának; minden eldulva, letarolva, Paulina öntudatát vészté. Midőn eszmélni kezdett, egy szikla alatt kapá föl magát, melyről sejté', hogy tenger' közelében áll. Mindenperczen faágak, kövek s egyéb tárgyak repülének át előtte, miket a szél magával czipelé; nehányszor érinték is őt, többször azonban nem; valamely csikorgó zugás még mindig rémitően hangzék fülébe. Azonban bár mennyire elroncsolódva s fáradtan érte is magát, de látá, hogy tagjai csokulást nem szenvedtek. Hátát adva ezért az égnek, a védhelyéül szolgált grotta' egy belsőbb részébe vonult, hol az elemek' zugása közben álmot fogá el.

Két napig az orkán nem gyengült; végre, midőn dühe a teremtő végére-mehetlea intézkedéseit teljesité, lassan lassan csilapult, s a fölháborodott hullámok mind egyet apadni kezdtek. Paulina mos rejtek zugából előcsúszott, s földön halomban álló dus kokusdióból evett, s nagy bajjal a sziklatetőre fölmászott, honnan átnézé ő az egész szigetett Milly néző játék! Tornokok romba dülve, s egész faluknak még csak nyoma sem látható. Erdők letarolva s vetések porba feketve; az öblöt, melyben a gloire vetett volt horgonyt,

hajótöredékek horiták. Ez utolsó látványnál tűnt fel lelkében szegény szerencsétlen testvérének emléke. „Ah, honnan veszek erőt a kórházhoz juthatni!” sohajtá, s száraz szemeit újra könnyek telék meg. — „Imé! — kiáltá közelében valamely ifju h n; — imé! isten egy nőmber lény, egyedül, ki mint lát-szik, nincs megsebesülve.” — „Maradj viszonzá egy más hang — az nem lehet nőmber. Az a vihar' nem tője!” — „Balga beszéd, — jegyzé meg a más — ez egy ifju szép teremtés, ki — miként mi — a gondviselés' külöös kegyelme által megartaték. — Jerünk-fel hozzá. . . kétségkívül szolgálátára lehetünk.” — „Nem, nem! keressük-föl Delmar kapitányt, isten tudja, hová lett ő; s aztán Louvelt, a szegény ifjat! sokat adna érte, ha mind kettőjököt megmentve s biztosságban tudhatná.” Paulina ez utóbbi szavakat nem hallá. Delmar' nevének hallására futásnak vette a dolgot; mintha e név halálát hozná. Végre a városba jutott. Az utcákat mindenütt halottak' s haldoklók' csoportjai árak-el, kiket kórhazaik' romja alátemetett; a főutczán lova alá roskadva, élet nélkül fekvék Delmar teste is. Paulina horzadvan ment-el mellette, még egy borzasztóbb látvány elébe futó. A kórház, mellyben majdnem balgatagúl táplált reményi állának, részleg szinte a földszínnel egyarányban hevert; más része félig nyiltan, s szelemengerendái' egyike darabokra törve. Néhány be-

teg kitámbáskodhaték a házból, de gyöngye levén tovább haladni, a tornáczon adá-kj lelkét. Mások az omladékok közt lelék halálukat. Paulina a romok közt keresé Louvel Károlyát, remegve roncsolt tetemének megpillantását. Azonban midőn csak hamar testvére' halvány, nyugott arczatára esett tekintete, néhány perczig hívé, hogy ő még él. Mellé térdepelt, homlokát végig simítá s kebléhez szorongatta. Hideg, mozdulatlan vala! Egyik kezében még most is a virágokat fogá, miket Paulinája adott; a másban, melly feje alatt volt, zsebkendőt tartott. — Paulina összekúcsolván kezeit, hangosan síkoltá: „Igen, igen! ő meghalt, fájdalom nélkül halt-meg; akkor hala-meg, midőn visszajöni intett, tudván, hogy vihar közelg.“ Így szólva, testvére' hideg tetemeire borult, többé onnan föl nem kelendő. Ereje kimerült, élete odalön, oldalánál annak, a kiért élt! — —

Lafitte Henrik és társa föllelék őket, s egymás mellé temetteték. — Több évek' multán is hangjok elkomorult s szomorúság lépé-meg kedélyöket, ha a vihar' nemtőjéről szóltak. —

K*****